

תמצית הש"ס

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי הדף היומי

גליון 108 | גיטין ס"ג. – קידושין א: | אב ה'תשפ"ג

האומר

דיני שליחות קבלה ושליחות הולכה

הגמרא סיימה לבאר תקנות חכמים בגט ובשאר דברים מפני תקון העולם ודרכי שלום וכו', וחוזרת לבאר ענייני שליחות גירושין שהתחילה לבאר בריש פרק השולח.

כפי שנתבאר בפרקים הקודמים הא דכתיב לגבי גט "ונתן בידה", הנתנה יכולה להתקיים ע"י 'שליח הולכה' של הבעל, והקבלה יכולה להתקיים ע"י 'שליח קבלה' של האשה. ולהלן יבוארו פרטי דינים בשליחות הולכה או קבלה.

ס"ב: עד מתי יכול הבעל לחזור בו-

בעל שמינה שליח קבלה - מבואר במתני' שאם הבעל מינה שליח קבלה לא חל הגט עד שיגיע ליד האשה, ויכול הבעל לחזור בו, כיון שהאשה לא מינתה אותו לשליח קבלה וגט חוב הוא לאשה, ומ"מ כשיגיע הגט לידה מגורשת, שאף שהבעל אינו יכול למנות שליח קבלה, מ"מ אדם יודע שאין הוא יכול למנות שליח קבלה וגמור ונתן לשם הולכה, ומה שאמר התקבל כוונתו התקבל והולך, (וכן בנתן גט לשליח קבלה של קטנה, חל הגט כשיגיע לידה, דכיון שידוע שאין שליחות לקטן, נתן לו לשם שליחות הולכה). או שהטעם הוא דכיון שנתן עיניו לגרשה כוונתו שתגרש באיזה צורה ששייך, וכדלהלן.

אשה שמינתה שליח קבלה ונתן לו הבעל את הגט, אין הבעל יכול לחזור בו, דהשליח הרי הוא כיד האשה ונתגרשה בקבלתו, אא"כ אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה להיות כידה, אלא תהא שליח שלי והולך ותן לה, דאין אשה מתגרשת אלא מדעת המגרש. ואם אמר לו הולך בלא לומר אי אפשי, אם הולך כזכי אינו יכול לחזור בו, ואם הולך לאו כזכי יכול לחזור בו, שהרי עקרו מלהיות שליח קבלה. ובאומר הילך הוי שליח קבלה, דבהילך ודאי כוונתו הילך כמו שאמרה היא.

שליחות קבלה והולכה באיש ואשה - פשיטא שאיש יכול להתמנות שליח הולכה דאיתרבי שליחות מ"ושלחה" וזכר ודאי בכלל הרבוי, וכן פשיטא שאשה יכולה להתמנות שליח קבלה דאיתרבי שליחות קבלה מ"ושלחה מבייתו" קרי ביה ושלחה, שהרי בעל מוליך את גיטו ואשה מקבלת את גיטו, ובמידי דאיהו כשר שלוחו נמי כשר. וממתני' מבואר שבעל יכול להיות גם שליח קבלה, ומ"מ מזה אין ראייה שאשה יכולה להיות שליח הולכה, דשאני איש שכן שייך בקבלת גט לבתו קטנה, דאב מקבל קידושין לבתו קטנה דכתיב "ויצאה חנם אין כסף", והוקש הויה ליציאה מ"ויצאה והיתה", אמנם מדקתני שהנשים שאינם נאמנות לומר שמת בעלה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה, נאמנות להביא את גיטה, מבואר שאשה יכולה להיות שליח הולכה, וכן מדתני האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם, ואיירי בשליחות הולכה דאל"כ אצ"ל בפ"ג.

שליח ששינה ממה שאמרה לו האשה -

אשה שאמרה לשליח שיהיה שליח הולכה, והשליח אמר לבעל שהאשה מינתה אותו לשליח קבלה, והבעל אמר לשליח הילך כמו שאמרה, לרב נחמן לא חל הגט אפי' אם הגיע הגט לידה.

רב אשי אומר שאין מכאן ראייה שהבעל סומך על דברי השליח וכוונתו הילך כמו שאמרה שהיא אמרה, שאני מאמין לך, ולא מינה אותו לשליח הולכה.

דאף אם הוא סומך על דברי האשה וכוונתו אני לא יודע מה היא אמרה, ואני מוסר לך להיות מה שהיא אמרה, לא חל הגט, כיון שהשליח עקר שליחותו ואינו מוכן להיות שליח הולכה, דלא ניחא ליה בטירחא דהולכה, ואינו יכול לחזור בו כיון שלא נעשה שליח הולכה.

והנ"מ בנדון (ב"מ פרק האומנים) על מי סומך הבעל הוא כשהאשה מינתה אותו לשליח קבלה והוא אמר לבעל שהוא שליח הולכה, שאם סומך עליו חל הגט רק כשיגיע לידה, ואם סומך עליה חל הגט מיד.

ס"ג. ורבי חייא בר אבא אומר שי"ל שאף כשהבעל ממנה שליח קבלה, מ"מ כיון שנתן עינו לגרשה כוונתו שתגרש באיזה צורה שאפשר, וממילא אף שבתחילה נעשה שליח קבלה, לכי מתיידע ליה שאינו יכול להיות שליח קבלה ניחא ליה שיהיה שליח הולכה.

ולרב נחמן צ"ל שרק באופן שהבעל מינה שליח קבלה, או שנתן גט לשליח קבלה של קטנה שאינה יכולה למנות שליח, מגורשת כשיגיע הגט לידה, ולא משום שנתן עינו לגרשה, אלא משום שאדם יודע שאינו יכול למנות שליח קבלה, או שקטנה תמנה שליח קבלה, וכוונתו לשליחות הולכה, אבל במקום ששייך טעות אין כוונתו לשליחות הולכה.

איתא בברייתא ששליח קבלה שאמר לבעל שהוא שליח הולכה, או שליח הולכה שאמר לבעל שהוא שליח קבלה, והבעל אמר לו הולך ותן לה, או שאמר שליח קבלה, או שאמר התקבל לה, הבעל יכול לחזור בו עד שיגיע הגט לידה, וכשיגיע הגט לידה מגורשת.

אי נימא שבאומר שהוא שליח קבלה אמר לו הבעל התקבל (ובאומר הולך אמר לו הבעל הולך), א"כ מבואר שכיון שנתן עינו לגרשה כוונתו שתגרש באיזה אופן ששייך, ודלא כרב נחמן.

וצ"ל שכונת הברייתא, ששליח שאמר שאמרה לו התקבל מינהו לשליח הולכה, והשליח שאמר שאמרה לו הבא הבעל אמר לו התקבל, ומ"מ לא הוי גט לאלתר כיון שלא אמר לו הילך כמו שאמרה, וסמך עליו, וכיון שידוע שאינו יכול למנות שליח קבלה, ודאי כוונתו להולכה, אבל כשאומר הילך כמו שאמרה י"ל שתלה בדעתה, ואינו יכול לחזור בו.

אם הולך כזכי -

אשה שמינתה שליח קבלה, והשליח אמר לבעל שהוא שליח קבלה, והבעל אמר זכי או התקבל, אין הבעל יכול לחזור בו, ואם אמר הבעל הולך ותן לה, לת"ק והיינו רבי אין הבעל יכול לחזור בו (דהולך כזכי, ודווקא משום שאמר השליח אשתך אמרה קבל לי גיטי, אבל בהולך מנה לפלוני סובר רבי שהולך לאו כזכי. תוד"ה רבי). אמנם אם הבעל אמר אי אפשי שתקבל אלא הולך ותן לה יכול לחזור בו, ולרבי נתן אף בסתם הולך יכול לחזור בו, ואם הבעל אמר הילך אינו יכול לחזור בו אף לרבי נתן, דהילך כזכי.

ס"ג: ורב מספקא ליה אם הולך כזכי או לא, ולכן אשה שמינתה שליח קבלה והבעל אמר לו הולך, נעשה שלוחו ושלוחה, ואם מת הבעל לפני שהגיע הגט לידה חולצת ולא מתייבמת, ואמנם בממונות אם אדם אמר לשליח הולך מנה לפלוני שאני חייב לו, חייב המשלח באחריות שהרי המלוה לא ציווהו לשלוחו, ואינו יכול לחזור בו אפי' שיש ספק אם הולך כזכי, דספק ממונא לקולא דהמוציא מחבירו ידו על התחננה.

פינת הריבית

בברכות ח. אר"ח מאי דכתיב אוהב ה' שערי ציון וכו' אוהב שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות והיינו דארחב"א משמיה דעולא מיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה.

ופי' מהרש"א דבזמן שביהמ"ק קיים היה שם לשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה פסוקה ע"פ סנהדרין ועמהם ודאי השכינה שרויה, ועכשיו שחרב ביהמ"ק אותן ד"א של הלכה שכל ת"ח קובע לו לגירסתו בתלמוד [המביאה לו הלכה פסוקה] היא תחתיה להיות השכינה עמו, עכ"ל.

שמעין מינה חידוש נורא שגם בביהמ"ק עצמו - שהוא המקום להשראת השכינה - היתה השראה ביחוד בלשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה פסוקה.

והבהנה ידועה בזה שתכלית ירידת התורה לעולם המעשה היא שתתקיים בפועל בעולמו ע"י שהמעשים יהיו ע"פ התורה, ולכן עיקר מעלתה של תורה היא לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

ומובן בזה שכאשר לא יכל ריב"ז לבקש על קיום המקדש ביקש 'תן לי יבנה וחכמיה' (גיטין נו:), שהתורה הזאת היא השיור שיש לנו מבית המקדש ובה כלול הכל, וזאת נחמתנו בעניינו עד כי יבא שילה.

אבל נראה להוסיף בזה, הנה ביזמא יט: ת"ר ודברת במ, במ יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים, רבי אחא אומר עשה אותן קבע ואל תעשם עראי. אמר רבא השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת במ במ ולא בדברים אחרים.

לפי דרשות אלו צריך ביאור מדוע פירט הכתוב בשבתך בביתך וכו', הו"ל למימר 'תמיד'.

וי"ל שמעלת החיבור הנדרשת אל התורה אינה בעצם היותו לומדים תדיר בלבד, אלא בכך שכל הליכותינו ופרטי מעשינו יהיו מתובלים בתורה. והוא ביאור נפלא ביסוד המיוסד ב'נפש החיים' (א ח-ט) בגדר שיטת ר' ישמעאל 'הנהג בהן מנהג ד"א' (ברכות לה:). דרוצה לומר עמיהן עם הד"ת, שאותם העוסקים לפרנסתם מחוייבים גם באותה שעה מועטת - של עסק הפרנסה כדי הצורך וההכרח לחיי נפש - שיהא לבם נוהג בחכמה בהרהור ד"ת.

והיינו שעומק תוכן איסור היסח דעת מהתורה הוא שתורתנו תורת חיים, וכיון שהיא עצם החיים אסור שהליכות החיים המעשיים יהיו היסח דעת ממנה, כי אין חיים אחרים, לכן אסיפת דגננו תירושונו ויצהרנו תהיה אסיפה של תורה, שכבינתו קימתנו ישיבתנו והילוכנו יהיו כולם של תורה, טפלים אליה וממולאים בה.

אם כנים הדברים למדנו עוד נדבך הנגזר מכך שהתורה ירדה לעולם המעשה להתקיים בפועל בעולמו - שלעולם היא תהווה את תוכן החיים, גם במעשי רשות שאין בהם ציווי.

עכ"פ זו אי"צ לפנינו שכל מעשי הרשות אין להם מקום אלא עד כמה שהם הכשר לעבודתו ית' ותלמוד תורתו. וכבר שומה בפי כל בני התורה זימוני ההפוגה לא בשם עצמי נקראים אלא 'בין הסדרים' ו'בין הזמנים' באשר אינם אלא מעבר מסדר לסדר ומזמן לזמן, איננו עומדים למוש אלא לכתף, יששכר חמור גרם רובץ 'בין המשפטים'.

לקבלת שטר זכרון דברים המהודר ללא חשש ריבית:
info@osher-b.org | www.osher-b.org

להצטרפות: 073-3678617

פינת הריבית נערך ע"י גמ"ח אושר בכבוד

יירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול, כי כך דרכם של ת"ח ש"אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל" (סוף מס' ברכות), וברש"י שם 'מישיבה לישיבה וממדרש למדרש' - עוד יזיעה בתורה, עוד תוספת הבנה ועוד חזרה להחדיר ולהעמיק הידיעה, כי ידיעת התורה היא ידיעת ה"ל" שהרי "קבלה בידינו אמת שכל התורה שמוותיו של הקב"ה" (רמב"ן בהקדמה לפירושו עה"ת), והליכה זו מחיל אל חיל היא מנוחתם כמש"כ בדעת תבונות (אות כג) "הנשמה אינה אלא חלק אלוה ממעל, הנה אצת תשוקותה ודאי אלא לשוב ולדבק במקורה ולהשיגו כטבע כל עלול החושק לעילתו, ואין מנוחתה אלא כשתשיג את זה".

וכדרכנו נעסוק בפניה זו בנידונים הנוגעים להלכה במעשי הרשות. ולמותר לשוב ולהדגיש שאיננו באים להכרעה אלא להציע צדדים בהלכה למעשה.

כידוע ישנם המחליפים דירות בבין הזמנים בכדי להחליף אוירה. והנה עשויים להיות מקרים, בפרט בניי חו"ל הגרים בארצינו הקדושה, שמשפחה נוסעת לחו"ל ומציעה דירתה למשפחה הנשארת בארץ, ומסכמים שבהזדמנות אחרת - שתסע זו הנשארת כעת - תתן היא את דירתה לזו שנתנה לה.

בפשטות היה נראה שאין לאסור שמא תעריפי הדירות יתייקרו בנייתים ונמצא פורע לו יקר יותר, שהרי הלוואת סאה בסאה מותרת ביש לו ולא אכפ"ל שיתייקר (יו"ד קטב ב).

אמנם, כ'ז כאשר איכות הדירות שוה, אף הרי בד"כ יש הפרשים באיכויות בנייהם, ואם הדירה השהיה עדיפה נמצא פורע לו יותר ממה שנתן לו, והיו כסאה בסאתיים הדיו ריבית קצוצה [וכמש"כ הש"ך והגר"א ריש סי' קסב דלהלכה יש ריבית אף בקרקעות].

ברם כיון שאין דירה דומה לחבירתה מסתבר שלא נחשב מחזיר לו מה שקיבל ואינה כהלואה [כדאשכחן בטור ריש סי' קסא בשם ר"י שלא מצא אופן הלוואת קרקע אלא בגפנים טעונות] אלא כשכירות דשריא ביש לו אע"פ שמוזיל לזה שמקדים לו מעות, והיינו שקוצין לו יותר מערך מעותיו (יו"ד קעג ז).

אלא דיל"ז ששתי דירות נחשבים ב' מינים האסורים אפי' ביש לו, כמו שפסק הטור סוס"ז קסב הובא ברמ"א שם בזה"ל "לא התירו ללוות כשיש לו אלא סאה חטים בסאה חטים, אבל סאה חטין בסאה דוחן אסור אעפ"י שהן בשער אחד ויש לו דוחן".

דהנה בביאור איסור זה כתב בספר התרומות (מו ה ז) דראייתו מודקתני (ב"מ עה). לא יאמר אדם לחברו נכש עמי ואעדר עמך, "שהרי נכוש ועדור כמי שיש לו הן והם נכשו בשער אחד ואפילו הכי אסור, כיון שהן שתי מלאכות ופעמים שאינן שוות ואסור". כלומר דבשני מינים יש יותר יחס אלא ערכם [שהרי כל הסכמתם בחליפתן הוא מחמת שויון מחירים] וממילא התייקרותם ניכרת יותר, לכן לא התירו ביש לו או יצא השער לומר כאילו התייקר ברשותו [ובלבוש כ' טעם אחר, ויתכן שלא ראה את סח"ת].

א"כ הכ"נ בב' דירות אשר ודאי מצוי טובא שאינן שוות לכאוי יש לדונם כשני מינים לאסור אפי' ביש לו.

איברא דהט"ז שם הוכיח (מס'י קסג ט"ב) דלא אסר הראב"ד אלא דרך הלואה אבל דרך מכירה שרי (וציין רע"א דכ"ה בש"ך קעג טז). והנה צ"ב כיון שראיית הראב"ד מנכש ואעדרו, ולכאוי העידור הוא בתורת תשלום על פעולת הניכוש, ולא אמר הלווני, ואמאי חשיב דרך הלואה.

ונראה שבאמת אילו היה אומר לו אעדר עמך ונכש עמי לכשאצטרך, היה הניכוש נחשב רק כתשלום על העידור כיון שהמנכש לא בקש הרווחת זמן, אך במתני' דמייירי באומר לו נכש עמי ואעדרו עמך לכשתצטרך, הרי בעל השדה לא רוצה לשלם כעת על הניכוש אלא מבקש במקום זאת לעדור לו לאחר זמן, ובכה"ג הוי דרך הלואה [אף להחו"ד (רי"ס קסא) דכל ב' מינים הוי מקח מ"מ הוי דרך הלואה].

ולפ"ז כך גם בדין, כיון שנותן הדירה אינו מבקש תמורתה כסף אלא דיור לכשיזדמן אי"ז דרך הלואה כיון שהמקבל לא ביקש הרווחת זמן, אולם אם יהיה להיפך - שיבקש כיון שהגך יוצא מדירתך אדור בה ולכשיזדמן תדור בדירתי - הוי דרך הלואה ואסור.

ואולי יש לדון דכל שלא ניכר בבירור איזו דירה עדיפה לא קפדי אהדדי, ואף דבסי' קס ט"ז לא הותר בלא קפדי אלא בדברים של מואכל, וג"ז דוקא כשהמלווה והלוה ת"ח כמבואר בש"ך שם (סקכ"ד), מ"מ שאני הכא דלא ניכר שנותן יותר בלי לבצע הערכה ואומדן וי"ל דכה"ג שרי לכו"ע.

מינוי שליח קבלה שיקבל משליח הולכה-

לרבי חנינא שליח קבלה יכול לקבל משליח הולכה, ואמרו רבא ורבי אמי שהשליח הולכה עצמו לא יכול להיות שליח קבלה, דלא חזרה שליחות אצל הבעל שכשנתמנה להיות שליח קבלה פסק להיות שליח הולכה לפני שקיים שליחותו, ורבי חי"א בר אבא מסתפק בזה, וכיון דהוי פסק בדבר שבערוהו, אם באה לינשא צריכה חליצה אם מת, וגט אם הוא חי.

ולרב שליח קבלה לא יכול לקבל משליח הולכה, י"א שטעמו משום בזיון הבעל שסובר שהוא קל בעיניה שאינה מקבלתו בעצמה, (ואמנם כשהבעל עצמו נותן לשליח קבלה הא ידע ולא קפיד), וי"מ שהטעם הוא גזירה משום חצרה הבאה לאחר מכן, שאם נתיר לאשה למנות שליח קבלה אחרי שהבעל מינה שליח הולכה, יאמרו שגם אם נתן הבעל את הגט בתצר דהוי כשליח, והאשה קנתה את החצר, הוי גט, ובחצר זה לא מועיל דבעינן "נתן בידה", ונ"מ בין הטעמים אם האשה מינתה שליח קבלה לפני שהבעל מינה שליח הולכה דלא דמי לחצרה הבאה לאחר מכן. וכתבו התוס' (ד"ה דקדמה) דנ"מ ג"כ היכא דלא קפיד בעל.

אם אומרים עשה שליח שליחותו- אם השליח טעה

וכתב שם אחר בגט, לר' יצחק בר שמואל בר מרתא אינו יכול לכתוב גט אחר, שהרי לא נתמנה אלא לגט אחד, ולרבה יכול שהרי לא נתמנה לכתוב גט פסול, אבל אם אבד הגט אינו יכול לכתוב גט אחר, ולרב נחמן אף בזה יכול שהרי נתמנה לתת לה את הגט, וכותבים ונותנים אפי' מאה פעמים. אמנם אם מסופקים אם נעשה הגט כתיקונו אינם יכולים לעשות גט אחר, שהרי עשו שליחותם אם הוא כשר, ולכן טוב לומר לבעל שיצוה לעשות כמה שירצו עד שיצאו מן הספק. תוד"ה כותבין.

אם אמר הבעל לשניים שיכתבו גט ויתנוהו לשליח אחר, יש להסתפק אם יכולים לכתוב גט אחר אם הגט הראשון אבד, דלא עשאם שלוחים להולכה רק מפני הטירחא, אבל עדיין הם שלוחים לכתוב, או שכבר סיימו את שליחותם. ואם הוסיף הבעל "ויוליך לה" את"ל שבסתמא אין יכולים לכתוב גט אחר, כיון שכבר סיימו שליחותם, יש להסתפק אם עשאם שלוחים לחזור ולכתוב עד שיגיע לידה, או דילמא לא שנא, ת"קן.

לשונות שליחות קבלה- אשה שאמרה טול לי גיטי, לרשב"ג יש כאן שליחות קבלה, ואין הבעל יכול לחזור בו. וכן באמרה של אי או שאמרה יהא לי בידך הוי שליח קבלה.

עדים על נתינת הגט לשליח קבלה- בשליחות קבלה

צריך ב' כיתי עדים, שניים שהאשה מינתה אותו לשליח קבלה, ושניים שבפניהם קיבל השליח את הגט (וקרע את הגט, דשעת גזירת המלכות היתה שגזרו על המצוות), ולא הוי עדות על חצי דבר, דכיון שהשליש נאמן אין עידי האמירה צריכים את עידי הקבלה. וב' עדים נאמנים לשני העדויות יחד ואע"ג שדומה לשקר דהיכי מיתרמי שהיו בשעת אמירה ובשעת קבלה, מ"מ אין חוששים שמא שכתם האשה. (תוד"ה אפי'). וכן אחד מצטרף עם אחד על מינוי השליחות ועם אחר על הגירושין.

נאמנות הבעל והשליש והאשה על גירושין

נתבאר לעיל שהאשה יכולה להתגרש ע"י שליח קבלה, והגירושין חלים בקבלתו אע"פ שלא הגיע הגט לידה. ולהלן יבואר מה הדין כשיש יוכוח בין הבעל והאשה והשליש (- שליח) האם הוא שליח קבלה או לא, מי נאמן.

ס"ד. אם השליש נאמן או הבעל-

גט שנמצא ביד שלישי, והבעל שטוען שנתן את הגט לפקדון, והשליש טוען שנתנו לו לגרשה והוא שליח קבלה (ויש עדים שנעשה שליח קבלה. תוד"ה ושליש), ונתגרשה בקבלתו, והאיש והאשה שניהם בעיר-

לרב חסדא השליש נאמן, שהרי האמינו הבעל כשמסרו בידו. לרש"י נאמן במיגו שהיה נותנו לאשה, ולתוס' (ד"ה שלישי) ליכא מיגו, דשמא לא תתרצה האשה לקבלו, כיון שבעלה אומר לפקדון, אלא נאמן השליש משום שהבעל האמינו, ועל דעת כן מסר לו שאם יאמר שזה לגירושין יהיה גירושין אע"פ שהוא משקר, ואפי' מסרו בפני עדים, מ"מ סמך עליו, דזימנין דמיתני עדים או אזלי

למדינת הים, ואפי' בדברים העשויים להשאל ולהשכיר נאמן, אם הבעל אומר שנתנו לפקדון. ומתני' שצריך עדים על הקבלה אע"פ שהגט בידו, ולתוס' (ד"ה וליהמניה וד"ה תינח) אם הגט קרוע בידו אינו נאמן, אך מהני עדים שראו אותו בידו שלם, צ"ל דמתני'

כרבי אלעזר דעידוי מסירה כרתי ואין הגט כשר בלי עידי מסירה. וכתבו התוס' (ד"ה רבי אלעזר) דאיירי שאין עדים חתומים בגט, דאם יש עדים כשר אפי' אם אין העידי מסירה לפנינו, דמסתמא נמסר בפני עדים כדין.

לרב הונא הבעל נאמן, דאם נתנו לגירושין היה נותנו ליד האשה, שהרי שלשתם בעיר, אבל בלאו הכי אין הבעל נאמן, (דאי נאמן מה הועילו חכמים בתקנת אמירת בפני נכתב ובפני נחתם, אכתי יכול בעל לומר לפקדון נתניו. ולמ"ד שצריך לומר בפ"ג מערסא לערסא, צ"ל דס"ל כרב חסדא שהשליש נאמן אפי' בעיר אחת, או דאיירי שהבעל הלך לדרכו, דליכא למימר לדידה הוי יתיב ליה) תוד"ה בעל. ואף שמיצינו שבממון השליש נאמן אף יותר מהבעל דין (והודאת בעל דין כמאה עדים), שאני ממון דאיתיהיב למחילה, וכיון שמסר לו סמך עליו והאמינו אף למחול על ממונו, אבל באיסורא אין בידו למחול, ומתני' שצריך עדים איירי שאין הגט ביד השלישי, שהרי קרעו, ולרש"י אין בידו למוסרו לה, ולתוס' (ד"ה וליהמניה) י"ל שמצא את הקרעים באשפה.

נאמנות האשה- אם האשה אומרת שהבעל נתן את הגט לשליש בפניה, נאמנת במיגו שהיתה אומרת שהבעל נתן לה את הגט, אבל אם אמרה שהשליש אמר לה שהבעל נתנו לו לגירושין, אינה נאמנת יותר מהשליש עצמו.

נאמנות הבעל והאשה והשליש בגט שאבד- אם הבעל והשליש והאשה אומרים שניתן גט לגירושין, והאשה אומרת שהגט אבד- השליש אינו נאמן כיון שאין הגט בידו, והבעל אינו נאמן, דאע"פ שבעל שאמר גירשתני את אשתי נאמן דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה, כיון שלא אמר שגירש אלא שעשה שליח הולכה, ואין חזקה שהשליח עשה שליחותו שהרי הבעל נאמן שמסרו לו כדי לגרשה, (דמטעם חזקה זו האומר לשלוחו לקדש נאסר בכל הנשים שבעולם שמא היא קרובה ארוסתו, אא"כ חזר השליח ואמר אם קידש ואת מי קידש), דלקולא אין סומכים על חזקה זו. והאשה אינה נאמנת מצד חזקה שאינה מעיזה פניה בפני בעלה, דכאן כיון שמסייעים לה היא מעיזה פניה. והוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משניים.

חזקה שליח עושה שליחותו- כתבו התוס' (ד"ה אסור) שאין לאסור את כל הנשים שבעולם על כולם, מטעם חזקה שהשליח שנשלח לקדש אשה עשה שליחותו, מפני שאשה שנתקדה לא היתה חוזרת ומתקדשת, אבל למשלח יש לחוש שקידש אחת מקרובותיה, ואין להאמין לקרובות בדיבור בעלמא. ובהמשך דבריהם כתבו התוס' שמדינא גם המשלח מותר, דשמא לא תתרצה, ועוד דאזלינן בתר רובא, (ולכן יתומה קטנה מותרת ואין חוששים שאביה קידשה לשליח), וקנסוהו משום ששלח לקדש סתם ולא חשש לתקלה, ומ"מ אי לאו דחזקה שליח עושה שליחותו לא היו קונסים. (וכן בקן סתומה שפרח אחד מהם יקח זוג לשני, ושאר הקינים מותרות אפי' בשבילו, דבאשה שהיא קבועה קניסין טפי מגוזל שהוא נייד).

גירושין וקניינים בקטן

ישנם ג' שלבים בגדילת הבת, עד גיל י"ב והבאת ב' שערות היא קטנה, ואז היא נעשית נערה לו' חודשים, ואח"כ היא נעשית בוגרת. ולהלן יבואר מה הדין בקטנות ונערות לגבי גירושין, ועוד מדיני קטן וקטנה.

קבלת גט בנערה מאורסה- לרבנן נערה המאורסה או היא או אביה מקבלים את גיטה, ידיד יתירא זכי לה רחמנא, היא יש לה יד שהרי היא גדולה, ואף שגם אביה זכאי לקבלו יד ידידה כדקיימא קיימא, שאם היתה יתומה היתה מקבלת קידושין או גירושין לעצמה. ולרבי יהודה אין ב' ידים זוכות יחד, אלא רק אביה מקבל את גיטה, דרחמנא אוקמא ברשותו לגמרי כל ימי נערות, אא"כ נישאת.

ובקטנה המאורסה כתבו התוס' (ד"ה נערה) בדעת רש"י שאביה מקבל גיטה ולא היא, אם יש לה אב, ויד יתירא היינו יד עצמה שניתוסף לה כשהיא נערה. וכתבו שרש"י בקידושין חזר בו וכתב שגם בקטנה לרבנן או היא או אביה, ויד יתירא היינו יד האב, ידי עצמה עיקר, ולר"י יד האב מבטלת כח ידה.

מפיה אומר בכבוד תל"ו

אוסר בכבוד

חושבים עתיד כהלכה

בעידודם ובברכתם של מרג ורבנן גדולי ישראל שליט"א

לקבלת שטר זכרון דברים המהדר ללא חשש ריבית:
info@osher-b.org | www.osher-b.org

להצטרפות: 073-3678617

ממתי קטנה יכולה להתגרש - קטנה שאינה יודעת לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש, וכגון שאם אבד גיטה ומשמרת דבר אחר במקום הגט, הרי היא שוטה ומשלחה וחוזרת היא, דמשמע שמשמרת דבר שאינו דומה לגיטה. לרש"י אינה מתגרשת אפי' ע"י אביה, דהא שוטה היא. ולר"ת (תוד"ה וכל) מתגרשת ע"י אביה, דכיון שיש לה אב הוא שומרה מלחזור, וכן הורה ר"ת הלכה למעשה. ואם היא מבחינה בין גיטה לדבר אחר מתגרשת, וכתבו התוס' (ד"ה כל) דהיינו בעונת הפעוטות, כבר שית כבר עשר.

קטן שנותנים לו **צרור זורקו**, ואם נותנים לו **אגוז נוטלו**, הרי הוא זוכה לעצמו, אבל אינו זוכה לאחרים, שאם נתנו לו כדי שזיכה לאחרים לא זכה, ויכול הנותן לחזור בו. (והא דאיתא בב"ב ק"ו: דזכין לקטן כיון שאינו יכול לזכות לעצמו, היינו בשיעור פחות מזה, או בקנין חליפין דאינו מבחין. תוד"ה צרור.) ואם נותנים לו **חפץ ומחזירו לאחר שעה** כשמבקשים אותו ממנו, לרב יהודה זוכה אף לאחרים (לרש"י זוכה מדרבנן, ולתוס' ד"ה שאני) זוכה מדאורייתא, כיון שיש דעת אחרת מקנה, והא דאין שליחות לקטן היינו דווקא בדבר שהקטן לא שייך בו), ולרב חסדא אף בזה אין זוכה לאחרים. וכתבו התוס' (ד"ה כל) שאם שיעור זה קודם לשיעורא דפעוטות, נמצא שלרב יהודה זוכה לאחרים לפני שמקחו מקה, ולרב חסדא פעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין, ואין זוכין לאחרים עד שיביאו ב' שערות.

זיכוי ע"י קטן בשיתופי מבואות - כיצד משתתפים במבוי כדי שיוכלו כל החצרות להוציא למבוי ולטלטל בכולם, מניח את החבית שבתוכה יין (דסתם שיתוף ביון), ואומר הרי זו לכל בני המבוי, ומזכה אותה ע"י (בנו ובתו הגדולים ו)עבדו ושפחתו העברים. רב חיננא וורדאן מוכיח מכאן שקטן זוכה לאחרים, דבהכרח איירי בשפחה שלא הביאה שתי שערות, שהרי בהבאת שערות יוצאת לחרות, ומ"מ זוכה לאחרים. והגמ' דוחה דשאני שיתופי מבואות שזה דין דרבנן, דאין איסור מדאורייתא אלא להכניס ולהוציא מרה"ל לרה"ר. ורב חסדא דוחה דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, (ומ"מ אף לרש"י דבעלמא בעינין הגבהה ג' טפחים, הכא סגי בהגבהה טפח, דחשיב כעין דאורייתא כיון שמגביה קצת והוא בר זכיה. תוד"ה כעין). ולרב חיננא בדבר שאין לו עיקר מן התורה לא תיקנו כעין דאורייתא.

מאי שנא שפחה מבנו ובתו הקטנים שאין מזכה על ידם - לר"ת (תוד"ה אלא) לשיטת רבי יוחנן שקטן היינו סמוך על שלחן אביו ואפי' הוא גדול, שאני שפחה שבשכר טרחה אוכלת, ולשמואל שקטן היינו קטן ממוש, הטעם הוא ממוש שכשמוצא מציאה מריצה לאביו, ומהאי טעמא ידו כיד אביו לכל דבר. והתוס' כתבו דסמוך על שלחנו אינו טעם להיות ידו כיד אביו אלא דווקא בבנו, ובבתו מציאתה שלו ממוש איבה דאי בעי מסר לה למנוול ומזכה שחין, ואפי' אינה סמוכה על שלחנו, ואפי' היא נערה עד שתגיבר. וצריך להזהר לא לזכות עירוב ע"י גדול הסמוך על שלחנו, דהלכתא כשמואל.

ס"ה. פדיון מעשר שני ע"י קטן - מערימין על מעשר שני לפדותו בלא חומש ע"י שנותן (לבנו ובתו הגדולים ו)עבדו ושפחתו העברים מעות, והם יפדו את המעשר שני, דא"צ להוסיף חומש בפודה מעשר שני של אחרים, ואחרי שפודים חוזרים ונותנים לו שהרי הם סמוכים על שולחנו. רב אויא מוכיח מכאן שקטן זוכה לאחרים, (דאם הביאה שתי שערות הרי יוצאה לחרות), ואין לומר דאיירי בזמן הזה דמעשר דרבנן שהרי אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, ועוד דבזמן הזה יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה, או ה' פרוטות. (תוד"ה ואמה). אלא י"ל דאיירי בעציץ שאינו נקוב.

וכתבו התוס' (ד"ה ופדו) שפדית קטן מועילה רק למ"ד שכשהגיעו לעונת נדרים תרומתם תרומה, דכמו שחל שם תרומה על פיו ומותר הטבל באכילה, כך מתחלל מעשר שני על ידו. ואף שאפי' לרב יהודה אינו זוכה לאחרים אלא בדעת אחרת מקנה, מ"מ כיון דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא, אם יכול לזכות ממנו לאחרים בדעת אחרת מקנה, יש להועיל לחלל מעשר אף בלא דעת אחרת מקנה, אבל לרב חסדא שאינו זוכה לאחרים אע"פ שיכול לחלל לעצמו אינו יכול לחלל לאחרים, אלא בעציץ שאינו נקוב.

אמר רבא ג' מידות בקטן-

קטן שנותנים לו **צרור זורקו**, ואם נותנים לו **אגוז נוטלו**, הרי הוא זוכה לעצמו, אבל אינו זוכה לאחרים ובשיעור

זה קטנה מתקדשת למיאון ע"י אמה או אחיה או ע"י עצמה ביתומה, דנחשבת יודעת לשמור קידושיה, ואינה יוצאה בלא מיאון.

הפעוטות כבן שש עד שמונה מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין, ובשיעור זה קטנה מתגרשת אף מקידושי אביה שהם קידושין דאורייתא, דחשיב משלחה ואינה חוזרת.

הגיעו לעונת נדרים בת י"א שנה ויום אחד נדריהם נדר והקדישם הקדש, שבודקים אם יודעת לשם מי נדרה או הקדישה, ואם יודעת חל הנדר וההקדש, בשיעור זה חולצת אם הביאה סימנים, ולא אמרינן שזמא נינהו, אבל לפני הזמן הזה אינם סימנים ואינה חולצת. וכתבו התוס' (ד"ה וכנגדן) ששיטת רבא עצמו שאינה חולצת אלא מגיל י"ב, והכא קאמר אליבא דרבי יוסי, או שגורסים כאן רבא, שהרי גם לענין למכור במכסי אביו לרבא מוכר מגיל י"ח, ולרבה מגיל כ'.

ומגיל עשרים יכול למכור בנכסי אביו קרקעות.

כמה מדיני שליחות בגירושין

שליחות קבלה בקטנה - קטנה שאמרה התקבל לי גיטי, לא חלים הגירושין עד שיגיע הגט לידה, כיון שקטן אינו עושה שליח, ויכול הבעל לחזור בו לפני שהגיע הגט לידה. אבל אם מינהו אביה אינו יכול לחזור בו.

שליחות לקבל גט במקום מסוים-

אם הבעל מינה שליח לתת גט לאשתו במקום מסוים, ונתן לה במקום אחר, אינה מגורשת, דאין רצונו שילעזו עליו שם והוי קפידא. אבל אם אמר לו הרי היא במקום פלוני, מגורשת, שאינו אלא כמראה מקום.

ואם האשה מינתה שליח לקבל במקום מסוים, לת"ק פסול אם קיבל במקום אחר, ולרבי אלעזר בזה כשר, שכיון שהאשה מתגרשת בע"כ אינה מקפידה על המקום שהרי מנין לה שיתרצה הבעל לגרש. אמנם אם האשה אמרה הבא לי גיטי ממקום פלוני והביא לה ממקום אחר, מגורשת.

עד מתי האשה אוכלת בתרומה-

אשה של כהן שאמרה לשליח שיביא לה את הגט, אוכלת בתרומה עד שיגיע הגט לידה, אבל בשליחות קבלה אסורה בתרומה מיד, ואף דמדינא אוקי אשה בחזקתה, וגם אין ביד השליח לעשות שליחותו, מ"מ החמירו חכמים משום דחזקה שליח עושה שליחותו, (כמו שהחמירו בשולח שליח לקדש אשה שאסור בכל הנשים שבעולם). תוד"ה התקבל.

ואם אמרה שיקבל את הגט במקום פלוני, ואמרה שפעמים שיהיה במקום אחר, יכול לקבל את הגט בכל מקום, אבל היא אוכלת בתרומה עד שתגיע לאותו

מקום, שכך אנו מפרשים כוונתה, ומיירי שאמר לה שתהיה שליח הולכה עד שם, ואז תמנה שליח הולכה ותקבלו ממנו, דאל"כ הא לא חזרה שליחות אצל הבעל. אי נמי הוי כאומר לאשה הרי זה גיטך ולא תתגרשי בו עד שתגיעי למקום פלוני, דהכל הוי שליחות קבלה. (תוד"ה גיטא). ולרבי אלעזר אסורה מיד, דכמראה מקום היא לו, ואף אם הלך לצד השני ממה שאמרה לו אסורה, דחיישינן שמא פגש את הבעל.

ס"ה: האומר לשלוחו שיערב לו בפירות מסוימים
עירוב תחומין ועירב לו באחרים (גרוגרות ותמרים), לרבה דין זה תלוי במחלוקת רבנן ורבי אלעזר הנ"ל, אם המשלח מקפיד כשהשליח שינה ממה שאמר, וה"ה שנחלקו אם אמר לשלוחו שיערב לו במגדל ועירב לו בשוכן. ולרב יוסף יש חילוק לרבנן בין בשלו לבין בשל חבירו. רש"י מפרש שלרבנן אין קפידא אלא באשה, שניחא ליה דתיתזיל דווקא במקום מסוים, אבל בעירוב אין המשלח מקפיד, והא דלא מהני בפירות אחרים היינו כשהפירות של חבירו, ולא קיבל רשות לערב אלא מפירות מסוימים. ולתוס' (ד"ה הא) אף בעירוב המשלח מקפיד, כיון שהזכיר פירות מסוימים, (וכן מציעו שהאומר לשלוחו שיביא לו מהחלון והביא לו מן הדלוסקמא, השליח מעל, מפני שלא עשה שליחותו. אבל באתם פירות לא הוי קפידא), אלא שאם הפירות של השליח עצמו אין המשלח מקפיד.

לשונות גירושין

אין האשה מתגרשת אא"כ הגט נכתב וניתן ע"י הבעל או שלוחו. ולהלן יבואר מתי נחשב שהבעל שלח שליח לכתיבת

הגט או לנתניתו, ומתי לא, הן מצד הלשון אם זה לשון גירושין או לא, הן מצד האמירה לכתוב מתי כלול בזה גם לתת ומתי לא.

לשונות המועילים לגירושין - כתבו גט ותנו לאשתי שכבר הורגלו לקרות לספר כריתות אשה- גט, גרשוה שכבר נהגו לקרות לזה גירושין, כתבו איגרת ותנו לאשתי שלשון הגט איגרת שבוקין, שלחוח לשון ושילחה מביתי, שבקוה לשון איגרת שבוקין, תרכוה לשון גירושין.

לשונות שאינם מועילים - פרנסוה שהוא לשון עשית צרכים, ושמא כוונתו לצרכי מלבוש וכסות, עשו לה כנימוס כנ"ל, עשו לה כראוי כנ"ל, עשו לה כדת.

האומר פטרוה, לת"ק לא אמר כלום דשמא כוונתו לחובותיה, ולרבי נתן בפטרוה דבריו קיימים שהוא לשון גט פיטורין, אבל בפיטרוה לא אמר כלום שהוא לשון פטור וחובה, וי"ג איפכא דבפיטרוה דבריו קיימים שהוא לשון גט פיטורין, ופטרוה הוא לשון פטור וחובה, ואמנם לתנא דארץ ישראל דלא דייק אף בפטרוה לא אמר כלום.

לשונות המסופקים - הוציאהו שמא כוונתו ל"ויצאה מביתי", או שאין כוונתו לזה שהרי יוצאה היינו מעצמה, עיזבוה אם כוונתו ל"שבוקין" או לא שהרי בגט לא כתוב עיזבה, התיירוה אם כוונתו לגירושין או להתרת נדרים או חגורה, והניחוחה.

האומר כתבו גט לאשתי או שאמר תנו

היוצא בקולר ליהרג למלכות, ואמר כתבו גט לאשתי, יכתבו ויתנו, חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירה למדברת. ולר"ש שזורי גם המסוכן -חולה.

ס"ו. המושלך בבור ואמר שכל השומע את קולו יכתוב

גט לאשתו ופירש שמו ושם עירו יכתבו ויתנו, ואיירי שראו דמות אדם, וראו שיש לו בבואה ובבואה דבבואה, אבל בלאו הכי חוששים שמא שד הוא, כשהוא בבור או על ראש ההר או בשדה, וג'מ"ג ג"כ שאסור לתת לו שלום, אבל בעיר אין חוששים. (תוד"ה וליחוש). ואין חוששים שמא זו צרתה שמתכוונת לקלקלה שתינשא ע"י הגט ותיאסר על בעלה, דבשעת הסכנה מגון במסוכן כותבין ונותנים אע"פ שאין מכירים.

אבל **בריא** שאמר כתבו גט לאשתי, אין נותנים, שכוונתו לשחק בה שהרי לא אמר תנו, ואם עלה אח"כ לגג והפיל עצמו ומת הוי גט, דהוכיח סופו על תחילתו, ואם דחתו הרוח לא הוי גט. והק' התוס' (ד"ה כל) דבגדרים מבואר דבאומר כל השומע קולו מותר במודר הנאה, ומבואר שאינו שלוחו, ותני דבאמת הוי שלוחו, אלא דכיון שלא שלח דווקא אותו מותר במודר הנאה, אי נמי שאני הכא שייחד את מי ששומע את קולו, ולא אמר סתם כל הרוצה.

גניבא יצא בקולר ואמר שיתנו לרבי אבינא ד' מאות זוז מהיין שבנהר פניא, ואמר רבי זירא שלדברי רב הונא שמשווה בין גט למתנה, שאם עמד חוזר, ושכמו שבגט אצ"ל תנו, כך במתנה א"צ קנין, א"כ זכה ביין בלא קנין. ואמנם לענין לאחר מיתה אינם דומים שהרי אין גט לאחר מיתה שכבר הוזקקה ליבם, משא"כ מתנה. ואף ששכיב מרע שנתן מקצת נכסיו צריך קנין שכיון שהשאיר לעצמו א"כ אינו מצוה מחמת מיתה, היכא שפירש שנותן מחמת מיתה א"צ קנין וגניבא ידע שהוא לא עתיד לחזור. ורבי אבא הוקשה לו מה שייך לתת מעות מיין, והתשובה היא שאמר כך כדי ליפות כוחו שאם היה אומר לתת לו יין, אם היה מחמיץ חלק מהיין היה מפסיד (לפי חשבון. תוד"ה כדי), ואם היה אומר מעות ואבדו המעות היה מפסיד, ולכן אמר מחמרא שמשמע שהיין ודמיו הם אחריות על הנתניתה. רש"י. וכתבו התוס' (ד"ה דמי) שאם היה אומר לתת דמי חמרא אין בזה חסרון של דבר שלא בא לעולם, דהוי כמו דקל לפירותיו, אבל באומר לכשיבואו הוי דשלבל"ל. אי נמי איירי בדמי יין שכבר נמכר. עוד כתבו התוס' (ד"ה כדי) שהחידוש בדין זה הוא שאפי' ביוצא בקולר כזה יש לו דין שכיב מרע, שכתבו הוי כתנו.

האומר לשלשה ששנים מהם יכתבו גט לאשתו, ויש בהם אב ובן, ומת האב, י"א שהבן לא יכול לכתוב עם השלישי, דלא משוי איניש ברא שליחא במקום אבא, וי"א שיכול לכתוב, וכן הלכה.

ס"ז: אמר לשניים תנו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו, ולא יאמרו לאחרים לכתוב, דלא עשאם בי"ד אלא עדים. וכתבו התוס' (ד"ה מתניתין) שאף שלר"מ חתם סופר ועד פסול, מ"מ הו"ל כאומר אמרו לסופר ויכתוב ואתם תתומו, אמנם לא יעשו כן לכתחילה, אלא בשעת הדחק או בדיעבד.

שמואל מסתפק אם הכונה לכתיבת הגט או לחתימת העדים, לרש"י הספק הוא אם כוונת הבעל שרק יחתמו, או שגם יכתבו, ולתוס' דעת ר"מ שחתימת סופר ועד פסולה, וממילא צריכים עוד אחד, והספק הוא האם אותו אחד יכתוב והם יחתמו, או שהם יכתבו והוא יחתום עמהם. (ואם נישאת בגט זה תצא מספק, והדבר צריך תלמוד), דאף שהלכה כרבי יוסי (מפני שנימוקו עמו שנותן טעם לדבריו), דמילי -דברים לא מימסרן לשליח, (ואף שלר"מ אפי' מצאו באשפה כשר, הכא קאי לרבי אלעזר דפסול, אי נמי הכא שהבעל ציווה שהם יכתבו, לא מהני מצאו באשפה אף לר"מ. תודה"ה הא). ולדבריו אף באומר אמרו לא מימסרן לשליח, מ"מ שמואל סובר שבאומר אמרו מימסרן לשליח, והכא נמי הוי לגבי הכתיבה הוי כאומר. אמרו.

גט שהסופר חתום עליו בתורת עד יחד עם עד אחר כשר, ואמרו רב חסדא דהיינו לרבי יוסי דס"ל דמילי לא מימסרן לשליח (אפי' באומר לשלשה תנו. תוס'). ולדבריו אין אדם חותם בגט אא"כ שמע בעצמו, וליכא למויחש למידי, הגמ' מוכיחה מזה שלרבי יוסי גם באומר אמרו אינו יכול למנות אחר שיחתום, אבל לר"מ דמילי מימסרן לשליח באומר לשלשה תנו, כ"ש שבאומר אמרו כשר, ולדבריו חתם סופר ועד פסול, ויש לחוש שמא אמר הבעל שעדים אחרים יחתמו, וכדי ההסופר לא יתבייש נתנו לו לחתום. (תודה"ה מתניתין). ואם אמר לשניים אמרו לסופר שיכתוב ואתם תתומו כשר, וי"א שאין לעשות כך.

אמר לשלשה שיכתבו גט ויתנווה לאשתו, אע"פ שהם ראויים להיות בי"ד כיון שאמר מפורש שיכתבו, עשאם עדים ויכתבו בעצמם ויתנו.

ואם אמר לג' שיתנו גט לאשתו י"א שיכולים לומר לאחרים לכתוב מפני שעשאם בי"ד, וי"א שהם עצמם צריכים לכתוב (ואפי' הם בי"ד הגדול שבירושלים).

איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים-

ס"ז. רבי מאיר חכם וסופר.

רבי יהודה חכם לכשירצה כשהיה רוצה להיות מתון היה חכם. רש"י. ובתוס' (ד"ה חכם) ביארו שלכשירצה הרי הוא חכם יותר מר"מ, ואפשר שר"מ היה חרף ומקשה בחריפותו, ור"י היה מתון ומתון כך היה מטיק.

רבי טרפון גל של אגוזין שהיה מביא לדבריו ראה ממקרא ומדרש וכו' הכל יחד.

ר' ישמעאל חנות מיוזנת שהיה מוכן תמיד ללמד. וכתבו התוס' (ד"ה חנות) שזה מלשון מוזן, וי"ג מוזינת מלשון זיון.

רבי עקיבא אוצר בלום שמתחילה למד הכל יחד, וחזר עליהם עד שיהיו סדורין בפיו, ואח"כ סידר מדרש סיפרא וכו'. וכתבו התוס' (ד"ה בלום) שיי"ג בלוס.

ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים שבכל דבר ששאלוהו היה עונה.

רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים שמוזמן לענות במה ששואלים, ואינו הרבה מינים כמו קופת הרוכלים.

משנת **רבי אליעזר בן יעקב** קב ונקי לא לימד הרבה, ומה שלימד הוא נקי והלכה כמותו לעולם.

רבי שמעון טוחן -לומד הרבה ומשכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין שלא שכח אלא דברים שאינם להלכה.

בעל שאמר לשניים שיאמרו לסופר לכתוב גט ולשניים שיחתמו על הגט כשר (דבאומר אמרו מילי מימסרן לשליח, וכן"ל לשמואל), ואין לעשות כך, דחיישינן שמא תשכור עדים שיאמרו בשם בעלה לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו, שאף שאין חוששים שיעשו מעשה שקר בעצמם שיחתמו שקר או יעידו שקר, אלא סומכים על החתימות, חוששים שיאמרו שקר. וכתבו התוס' (ד"ה אמרו) דלא חשיב עד מפי עד, כיון שיעיק העדות נמסרה לשניים,

והראשונים הם שלוחים. עוד כתבו דהיכא שע"י הדיבור נגמור הדבר חשיב מעשה.

ואם הבעל אמר לשניים שיאמרו לסופר לכתוב והם עצמם יחתמו כשר, י"א שגם בזה אין לעשות כך גזירה אטו המקרה הקודם, וי"א שמוותר לעשות כך שהרי הם עצמם חותמים.

ס"ז: אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושניים חותמין. ואם אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב עבור כולם. ואם אמר כולכם כתובו במתני' איתא שאחד כותב וכולם חותמין, ואם מת אחד מהם בטל הגט, ובברייתא איתא שאחד כותב במעמד כולם, וכן אם אמר הוליכו גט לאשתי אחד מוליק בשביל כולם, וכן אם אמר כולכם הוליכו אחד מוליק במעמד כולם.

ואם מנה אותם ואחר שמנאם אמר כתבו גט לאשתי ולא אמר כולכם י"א שאם מנה כולם דינו ככולכם שהרי הקפיד למנות כולם ואם מנה מקצתם לא ואף המנויים א"צ כיון שחזר בו, וי"א שאם מנה מקצתם צריך את כולם אלו שמנה דגלי דעתיה שמקפיד עליהם, ואם מנה כולם א"צ שהרי לא אמר כולכם.

לשון הגט באמר הבעל כולכם- לרב יהודה יכתוב כך אמר לנו פלוני כתובו או כולכון או כל חד וחד מינכון, וכן בחתימה או בהולכה, שמא יאמר שנתכוין שכולם יכתבו. ורבא יש לחוש שלא יאמר את כל הנוסח, ועל כן כותבים כתובו כל חד מינכון, וכן בחתימה או בהולכה, ולא יאמר כולכם.

מי שאחזו

מתני' מובאת להלן ע: .

דברי רש"י באגדותו דלהלן משולבים בדברי הגמ'.

רפואת חום- מי שאחז בו חולי החום, בו ביום ישתה כד מים, ואם החום נמשך יומיים יקיז דם, ואם נמשך ג' ימים יאכל בשר כחוש שנצלה על גחלים, וישתה יין מוזג בהרבה מים, ואם החום נמשך ימים רבים, יגלח אמצע ראשו ויניח שם תרנגולת שחורה הקרועה שתי וערב, עד שדמה ידבק על ראשו, ויעמוד במים עד צווארו, עד שיחלש ליבו וישוט במים ויעלה וישב.

רפואת מי שאחזתו צינה- יאכל בשר שמן צלוי על גחלים וישתה יין חי. ורב עמרם חסידא כשהיו משכיבים אותו עבדי ריש גלותא על השלג מפני שהיה חסיד ופרוש ומחמיר עליהם באיסורים, היה אומר להם להביא הפוך מהנ"ל, כדי שביאו לו דבר זה. וילתא שלחה להכניסו לבית המרחץ, ונהיו המים אדומים כדם, ונהיו בבשרו בהרות עגולות. ורב יוסף בריחיים ורב ששת בנשיאת קורות, ואמרו גדולה מלאכה שמחממת את בעליה.

רב ששת ועבדי ריש גלותא- רב ששת חשד בעבדי ריש גלותא שמאכילים אבר מן החי, והוכיח זאת ע"י ששמשו נטל רגל מהבהמה והם הביאו רגל אחרת במקומה. והסכים לאכול אם שמשו יראה את הכנת האוכל, והם שמו לו עצם קטנה כדי שיחנק, שהוא היה סגי נהור, ורב ששת הרגיש בה וכרכה בבגדו, וכשמצאוה אמר להם שטעם בה טעם של שחין, והסימן לשחין הוא כתם לבן בעור שחור או איפכא, ומצאו סימן זה. כשיצא כרו לו בור והניחו עליו מחצלת, ורב חסדא נחר מאחוריו, אמר רב ששת לינוקא פסוק לי פסוק, ענה לו "נטה על ימינך או על שמאלך" והלך מהצד.

ס"ח. "עשיתי לי שרים ושרות"- מיני זמר, "ותענוגות בני האדם"- בריכות ומרחצאות, "שדה ושדות"- י"מ שד ושדה, וי"מ שידתא עגלה למרכבת נשים ושרים.

מעשה דשלמה ואשמדאי

שלמה היה צריך את השד ושדה כדי להביא לו את תולעת השמיר כדי לחתוך את אבני המקדש, ולא רצו לשאול באורים ותומים כיון שאפשר לשאול ע"י דבר אחר. (תודה"ה

ז). ואמרו לו שאשמדאי יודע היכן נמצא השמיר שהביא משה לאבני האפוד, (לצורך צורת האותיות שבהם, שאין לכותבם בדיו ואין לשורטם באיזמל. רש"י. וכתבו התוס' (ד"ה איכא) שמשמע שאבני האפוד צריכים שמי, וא"כ בבית שני שמבואר במעשה דדמא בן נתניה שהיו אבני אפוד היה גם את השמיר, ולא בטל השמיר אלא לאחר חורבן בית שני (אבל אורים ותומים בטלו משחרב הבית הראשון), וצ"ל ששמרו את השמיר מימי שלמה עד חורבן בית שני. ומה שלא חתכו איתו את אבני המזבח בימי השמונאי, צ"ל שע"י השמיר אינם חלקים לגמרי, ובאבני המזבח אף פגימת צפרון פוסלת). והוא נמצא בהר אחד ויש לו שם בור מים מכוסה וחתום, ואשמדאי עולה למתיבתא דרקייעא ויורד למתיבתא דארעא ולומד, ובדוק אם פתחו את החותם של הבור.

בניהו בן יהוידע הלך עם שלשלת וטבעת שחקוק עליהם שם ד', וצמר ויין, וחפר בור מתחת הבור של אשמדאי ורוקן את המים, וחפר בור מעל הבור של אשמדאי ומילא אותו יין, והמתין על האילן, ובא אשמדאי וראה שהחותמת שלימה ופתח את הבור, אך לא רצה לשתות יין, אך לבסוף כשהיה צמא שתה מהיין והשתכר ונרדם, וירד בניהו וקשרו בשלשלת, ואמר לאשמדאי כשהתעורר ששם ד' כתוב עליה.

בניהו בן יהוידע נטלו כדי להביאו לשלמה, ובדרך נתחכך בדקל ובבית והפילים, ואלמנה אחת ביקשה שלא יפיל את ביתה, והתכופף ונשברה לו עצם, והעלה סומא ושיכור לדרך (הסומא היה צדיק גמור והכריזו שמי שיעזור לו יזכה לעוה"ב, והשיכור היה רשע גמור ועשה כך כדי שיאכל עולמו בחייו), וראה חתונה שמחה ובכה (מפני שהחתן ימות תוך ל' יום ותמתין ליבם י"ג שנה), וראה אדם מבקש נעלים לשבע שנים וצחק (כי לא יחיה שבעה ימים), וראה קוסם וצחק (שהקוסם לא יודע שיש תחתיו אוצר).

ס"ח: כשהגיע לשלמה לא הביאוהו לפניו ביום הראשון ואמרו לו ששלמה שתה, והניח לבינה ע"ג חברתה, ואמר שלמה שכוונתו שיחזרו וישקוהו, וביום השני לא הביאוהו בגלל שלמה אכל הרבה, והסיר אשמדאי את הלבינה, ואמר שלמה שכוונתו שלא יאכילוהו הרבה, וביום השלישי הביאוהו לשלמה, וזרק לפניו קנה שמדד בו ד' אמות, ואמר לשלמה שזה השיעור שיהיה לו בעולם אחר מותו, ומדוע הוא אינו שבע אף כשכשב את כל העולם, ואמר לו שלמה שהוא רוצה ממנו את השמיר, ואמר אשמדאי שהשמיר אצל שר הים שנותנה לתרנגול הבר, שחותך איתו הרים כדי שיתפרנסו בני אדם מהאילנות שיצמחו שם.

הלכו וכיסו את קן התרנגול בזכוכית, וכשבא התרנגול להאכיל את הגוזלות ולא יכל הביא את השמיר לבקע את הזכוכית, והבהילוהו ונפל לו השמיר (וחנק עצמו על שעבר על השבועה להחזירו), ושמר שלמה את אשמדאי עד שבנה את בית המקדש.

יום אחד היו יחד בלי אדם אחר ושאל אותו שלמה מה מעלתם על בני אדם, ואמר לו אשמדאי שיראה לו זאת אם ישחרר אותו ויתן לו את הטבעת, ושחררו ונתן לו, ובלע אשמדאי את שלמה וזרקו, והתיישב על כסאו, ועל זה אמר שלמה מה יתרון לאדם וכו' וזה היה חלקי מכל עמלי, י"מ על מקלו וי"מ על בגדיו, וחזיר על הפתחים ואמר אני קהלת וכו'.

כששמעו זאת הסנהדרין רצו לבדוק את הדבר (כיון שאין דרך שוטה לחזור על שטות פעמים רבות), וראו שהוא מגיע עם אנפילאות בד, ותובע נשותיו בנדותם, ואת אמו בת שבע, והביאו את שלמה עם טבעת ושלשלת עם שם ד', וברח משם אשמדאי, ועדיין פחד ממנו שלמה, דכתיב "הנה מיטתו וכו' מפחד בלילות", ונחלקו רב ושמואל אם חזר שלמה למלוך או לא.

דרך הרפואה למחלות שונות

רפואת כאב הראש הבא מחמת דם- יקח מין ארז וערבה והדס לח וזית וצפצפה וחילפי דימא ויבלא -מין עשב ויבשלם יחד, ויתן ג' מאות כוסות על כל צד של

הראש. ואם אינו יכול יקח ורד לבן שעליו גדלים בצד אחד ויבשלו, ויתן ס' כוסות בכל צד של הראש.

רפואת כאב חצי הראש - יקח תרנגולת הבר וישחטנה בדינר של כסף צרוף באופן שהדם יזוב על הצד שכואב לו, ויזהר שלא ירד הדם לעינו ויסמאנו, ויתלה את התרנגול במזוזות הפתח, באופן שכאשר יכנס ויצא יתחכך בו.

ס"ט. רפואת חולי שבעין יקח עקרב מנומר בשבע גוונים מחמת זקנה, וייבשו בצל, וישחוק אותו יחד עם כמות כפולה ממנו של כחול, ויתן ג'פ"ב בכל עין ע"י מכחול, ולא יותר כדי שלא תצא העין ממקומה. ואף שחולי זה נמנה עם מומים הקבועים, י"ל שכל מה שאינו עובר מאיליו או ע"י רפואה קלה נחשב מום קבוע, אי נמי לא שייכא האי רפואה אלא בתחילת החולי. תוד"ה לברוקתי.

רפואת סנוורים - לסנוורים הבאים בלילה יקח חבל של שער בהמה ושל זנב סוס ופרה, ויקשור לרגלו ולרגל כלב, ותינוקו יקשקשו מאחוריו בשברי חרסים, ויאמרו לחש זה אסא כלבא אכסא תרנגולא זקן כלב שוטה תרנגול, ויקח ז' חתיכות בשר מז' בתיים, ויניחום בני הבתים בחור המפתן, ויאכלם באשפת העיר, ואח"כ יחלוץ את החבל, ויאמרו שברירי דפלוני בר פלוני, שבקניהו לפלוני בר פלוני, וליחרו לכלבא בביתא דעיניה - בבבת עינו. לסנוורים הבאים ביום יביא ז' טחולי בהמות, ויצלם בכלי חרס של הקזת הדם, והוא ישב בבית ואדם אחר ישב בחוץ, ויאמר לו שיתן לו לאכול מהטחולים, ויאמר לו הבריא שב אכול, ואחרי שיאכל ישבור את כלי החרס, ויבריא.

רפואות לדם הבא מהאף - א' יביא איש כהן ששמו לוי, ויכתוב לוי בהיפוך אותיות. ב' יביא אדם ויכתוב לו לחש זה, טעם דלי במי כסף טעם דלי במי כסף. ג' יביא שורש של שחת, וחבל של מיטה ישנה, ונייר של מוכין, וכרכום, ודבר אדום הגדל בלולב, וישרפם יחד, ויעשה ב' פתילות מפקעת של צמר ושרם בחומץ ויגלגלם באפר הנ"ל ויניחם בנחיריו. ד' יניח ב' רגליו מב' צדדי אמת מים שהולכת ממזרח למערב, ויקח ביד ימין טיט מתחת רגלו השמאלית, וביד שמאל ממתחת רגלו הימנית, ויעשה ב' פתילות צמר ושרם בטיט ויתנם בנחיריו. ה' או שישב מתחת מרזב שיפלו עליו מים, ויאמרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמי דפלוניא בר פלוניא.

רפואת דם הזב מהפה - אם הדם נדבק לקש הוא בא מהריאה ויש לו רפואה, שיביא ז' כמלוא אגרוף של עלי תרדים, וכן ז' של עלי כרתי, וה' של פרידא, וג' של עדשים, וא' של כמון, וא' של ירק, וכשיעור אלו יביא שומן של מעי בהמה בכורה, ויבשלם ויאכל, ואח"כ ישתה שיכר חריף וטוב. ואם הדם לא נדבק לקש הוא בא מהכבד ואין לו רפואה (כי זה מראה שהכבד נימוח לגמרי, ולענין טריפה אם ניטל הכבד או ניקבה הריאה או שחסרה הי טריפה).

רפואת חולי השיניים - יביא ראש שום שלא היה בו אלא צלע אחד, וישחקנו עם שמן ומלח, ויתננו על צפורן בהן היד של הצד שכואב לו, ויעשה מסביב עיסת בצק, ויזהר שלא יגע השום בבשרו, מפני שזה קשה לצרעת.

רפואת אבעבועות הגדלות בגרון - יביא עלי חומתי, ועדיף את שורש החומתי מאשר שיביא ממרו, ויניח את העלים בפיו להעמיד את החולי שלא יתנפחו האבעבועות. וכדי שהליחה תצא כשיבקעו אותם, יביא סובין הצפים בראש הנפה, ועדשים עם העפר שנתלשו בהם, ותלתן, ופרח שבכשות, ויקח מהם כשיעור אגוז. וכדי לפתוח את האבעבועות ינפח לו חבירו ע"י קנה חלול זרע שחלים לבנות. ולהעלות בשר במקומם יביא עפר מצל מושב בית הכסא ויגבלו בדבש ויאכלו.

רפואות לחולי הבא מן הראש דרך החוטם - א' יביא נשדור בשיעור פיסתקא, וכשיעור אגוז מחלבנה מתוקה, וכף מלאה דבש לבן, ומלא כלי המחזיק רביעית ממחוזא של יין צלול ויפה שאינו אדום, ויבשלם יחד, וכאשר

יתבשל הנשדור ידע שהכל מבושל. ב' יקח רביעית חלב מעז לבנה, ויטף מהחלב על ג' קלחי כרוב, ויגיס את הקדירה ע"י קיסם מרמהין, וכאשר יתבשל הקיסם ידע שהכל מבושל. ג' יערב צואת כלב לבן עם צרי, אך עדיף רפואה אחרת כי זה מפרק את אבריו.

ס"ט: רפואת כאב חזק - א' יביא חץ של לילית ויהפכה שהחוד יהיה למטה וישפוך על זה מים ושתה אותם. ב' ישתה ממים ששתה מהם כלב בלילה, ויזהר מגילוי שיהיו במקום שאין נחש מצוי.

מי ששתה מים מגולים ישתה רביעית יין חי.

למורסא ישתה רביעית יין עם אהלא תולאנא.

מי שליבו כבד ישרה ג' חלות שעורים בכוחת שלא עברו עליו מ' יום ויאכלם ושתה אח"כ יין מזוג.

מי שפרח ליבו ישרה ג' חלות חיטים בדבש ויאכלם ושתה אח"כ יין חי.

לכאב לב יאכל כשיעור ג' ביצים נינייא, וכשיעור ביצה מכמון, וכשיעור ביצה משומשמיין.

לכאב מעיים יביא ג' מאות פלפלים ארוכים וכל יום ישתה מאה מהם עם יין. ויש שעשה ממאה וחמישים פלפלים שלהם ונרפא.

לתולעים שבמעיים ישתה רביעית יין עם עלה ער. ואם הם לבנות יקח זרע גלגילא ויקשרנו בחתיכת בגד של צמר גפן וישרם במים ושתה, ויזהר שלא יבלע אתה הזרע, שמא ינקב את מעיו.

למיסר לעצור שלשול יאכל סיסין לח עם מים, ולהביאו יאכל סיסין יבש עם מים.

רפואות לטחול הנפוח מחמת חולי - א' יביא ז' עלוקות מהמים ויבשם בצל וכל יום ישתה שתים או שלש מהם עם יין. ב' יביא טחול של עז שלא ילדה ויטיחו בתנור ויעמוד מול התנור ויאמר כי היכי דיבש האי טחלא נייבש טחליה דפלוני בר פלוני. או שיטיח את הטחול בין שורות כותל בית חדש ויאמר כנ"ל. ד' יביא דג ויצלה אותו בבית הנפח, ויאכלו במי הנפח שמכבה בהם את הברזל וישתה את המים, ומעשה בעז ששתתה מים אלו, ולא מצאו בה טחול. ה' יהיה רגיל בשתיית יין (שהיא מועילה הרבה לרפואה, וכן פת שחירת).

רפואת חולי התחתוניות - יקח עשב עקינא ואילווא, וכסף חי, ומרתכא פסולת הכסף העולה כשמתחיים את הכסף אחרי שחופרים אותו מהקרע, וחומרתא דפילון כלי שהנשים תולות בצווארם ונותנים בו שמן עם בושם, וצואת יונים, וישים הכל בבלאות פשתן בקיץ, ובחורף בבגדי צמר גפן. או שישתה שיכר מזוג.

רפואת חולי הירכים והמותניים - יקח כלי מלא ציר של דגים קטנים ויגלגלו ס' פעמים על כל ירך למעלה במותן.

רפואת צמירתא אבן העוצרת את השתן - א' ב' יקח ג' טיפות מפסולת עטרן וג' טיפות מסחיתת כרישין וג' טיפות מיין נקי, או כינה זכר ונקיבה, וישים לאיש באמה, ולאשה באותו מקום. ג' ד' יקח בית יד של נוד או חוט של זהורית שטוואתו חשודה בת חשודה ויתלה לאיש באמה ולאשה בדדים. וישתיך על סנה יבש בחור המפתן, והאבן היוצאת מועילה לחולי הקדחת.

רפואת הקדחת - לקדחת חיצונית יקח ג' סאים גרעיני תמרים וג' סאים של עלי אדר ויבשלם בנפרד וישב ביניהם וישימם בשתי עריבות ויניחם על שלחן ויעבור מאחת לשניה עד שיזיע וירחץ במים אלו וישמה מזי האדר, אבל לא ממי גרעיני התמרים כיון שהם גורמים לעקרורת. לקדחת פנימית יביא מלוא ז' דות סלק מז' ערוגות ויבשלם בעפרם, ושתה מעלי עץ אדר עם שיכר, או מענבי גפן המודלית על דקל.

ע. רפואת ילפת - יקלה ז' חיטים גסים על ברזל של מעדר חדש, ואת השמן היוצא מהם ימרח. וכן ריפא רב

שימי בר אשי צרעת של עכו"ם. ואף שאסור לרפא עכו"ם לפי שמגדלו לעבודת כוכבים, שמא הכא לא שייך טעם זה כמו במילדת ומניקה, אי נמי שמא מותר כדי להתחכם ברפואה, או שהעכו"ם ידע שהוא בקי ברפואה, וממילא מותר משום איבה. תוד"ה רב שימי.

מי שהכוהו ברומח של פרסיים שמצרפים אותו במי סם המוות, ודאי לא יחיה, אך יתנו לו בשר שמן שנצלה על גחלים ויין חי, אולי יחיה עוד מעט ויספיק לצוות לבני ביתו. וכן מי שבלע זיבורא ודאי לא יחיה, וישקוהו רביעית חומץ חזק, אולי יחיה עוד מעט ויספיק לצוות לביתו.

האוכל בשר שור בלפת ולן תחת הלבנה בליל י"ד או ט"ו בתקופת תמוז, או שממלא כריסו מכל דבר (ואפי' מתמרים, אע"פ שהם משביעים ומחממים ומשלשלים ונותנים כח ואינם גורמים שיהיה איסטניס) אוחזתו קדחת. ורפואתו שאחרי שאכל ושתה והיה בבית הכסא ורוחץ ידי, יערבו יחד כמלוא אגרוף מאכל העשוי מקמח עדשים ומלח, וכמלוא אגרוף יין ישן, ויאכלם, ויעטוף גופו בסדינים וישן, ולא יערוהו עד שיתעורר מעצמו, וכשיקום יטלו הסדינים ממנו, כדי שלא יחזור החולי, ויעשו רפואה זו עד שיתרפא (אבל שאר משקה לרפואה יש שישתה ג' ימים ויש ז' ימים ויש י"ב. וישתה אותם לפני האכילה).

עצות לשמירת הבריאות -

אכול שליש ושתה שליש והנח שלישי.

טיבול בקיץ ובחורף מונע חולי מעים.

סעודה שהנאתך הימנה משוך ירך ממנה ואל תמלא כרסך.

אל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקבך.

יין אדום שריחו טוב הוא המעולה שבין ס' מיני יין, ויין לבן רע הוא הגרוע שבכולם, וגורם לחולשה, וכן היושב בימי ניסן מול האש ומושח בשמן ויושב מול השמש, זה גורם לחולשה.

המשמש מיטתו אחרי הקזת דם או כשבא מן הדרך בניו יהיו חלשים, ואם שניהם הקיזו דם הבנים יהיו חלשים הרבה מחמת שרץ שבמוחם, ואם בא מבית הכסא ישנה חצי מייל, ואם לא שהה בניו יהיו נכפים ונפלים מאותו חולי. והמשמש מעומד אוחזתו עוית, והמשמש או כשהיא מלמעלה אוחזתו דלריא (ורפואתו מוריקא הגדל בגדרשל הזימז, רב פפא לעס ובלע, ורב פפי לעס ופלט). הנצרך לחזק כוחו לתשמיש המיטה, יביא ג' כלים המחזיקים ג' רביעיות המלאים בכרכום הגדל בקרקע מזובלת בזבל צאן, ויכתשם, ויבשלם ביין, וישתה.

פחד דרך ועוון דאגת העוון, אי נמי העונש. (תוד"ה דרך ועון). מכחישים כוחו של אדם.

אכילה שתיה ותשמיש בעמידה מזיקים לגוף.

אדם העומד מיד אחרי אכילה שתיה הקזת דם שינה ותשמיש ואפי' עשה אחד מהם. (תוד"ה חמשה). הרי הוא קרוב למיתתו יותר מלחיים.

הבא בדרך ונתייגע ואח"כ הקיז דם ונכנס לבית המרחץ ושתה יין והשתכר וישן ע"ג קרקע מיד הוא מת, ואם לא עשאו כסדרם נחלש, ואם הוא כחוש מת גם בשלא כסדרן.

רובן קשה ומיעוטן יפה - דרך, דרך ארץ, עושר, מלאכה, יין, שינה, חמין, הקזת דם.

ממעטים את הזרע - מלח, רעב, נתק, בכייה, שינה ע"ג קרקע, אכילת כשות שלא בזמנה (טבת, ובזמנה שהוא תמוז יפה, ובניסן ותשרי לא מעלו ולא קשו), והקזת דם למטה מן הביצים ממעטת כפלים, ולמעלה מן הביצים יפה כפלים.

דיני שוטה לשליחות הגט

שוטה אינו יכול לגרש אשה לא בעצמו ולא ע"י שליח, ולהלן יבואר כמה אופנים אם נחשב שדעתו מיושבת עליו והוא יכול לגרש או לא.

מדבר שלא בא לעולם, אף שלא עשה תנאי גמור, כדרב **כהנא שאפשר להתנות** לפני שזכה בנכסים **לא לירש** בדבר שאינו ירושה מן התורה, (אבל אחר הנישואין אינו מועיל, כמו ששותף אינו יכול לכתוב דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת **הימנה**, לרש"י הטעם הוא דבדבר שהוא כבר שלו צריך לכתוב לשון מתנה, ולתוס' (ד"ה דין) הטעם הוא משום שלא סילק ידיו מגוף השדה, אלא רק מדין ודברים שבה. ואמנם בעבד אין לי עסק בך הוי לשון שחרור, משום ששם שייך לפרש כוונתו שתהיה לעצמך, וזה לא שייך בשדה), וכדרבא **שיכול אדם לומר אי אפשי** בתקנת הכמנים דכיון שהקנתה היא לצורכי יכול לומר אי אפשי בהנאה זו (בגון איני ניוזנת ואיני עושה שהשקנו שיתן לומר זה אפשי לטובתה אם לא יספיקו לי מעשי ידיה, ומטעם זה תיקנו לבעל מעשי ידיה משום איבה). אבל בסתם חצר אינה מגורשת, דמה שקנתה אשה קנה בעלה דכיון שהפירות שלו לא נפיק גט מידיה דבעל. ואם כתב לה לשון טוב או שנתן לה את החצר במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות, ומגורשת אם נתן את הגט בחצר זו. תוד"ה והתניא.

ע"י: ורבא מבאר שמוועיל גט בחצרה אע"פ שקנאה הבעל ולא כתב לה אי אפשי, **דגיטה וחצרה באין כאחד** ע"י הגט באה ידה עם הנתניה, וזה מועיל בין בארוסה בין בנשואה, וכמו שמצינו (לחד מ"ד) שעבד יכול להשתחרר בשטר ע"י עצמו אע"פ שגופו קנוי, ומבואר שיגטו וידו באין כאחד, (ונתינת גט ביד האשה א"צ לגיטה וידה באין כאחד, מפני שגוף ידה אינו קנוי לבעל וכיון שהגוף שלה הרי יצא הגט מרשותו ומגורשת בלי ידו וידו באין כאחד. רש"י. וכתבו התוס' (ד"ה יחד) שאף שגם בחצר הפירות קנויים לו ולא הגוף, מ"מ הוי כאילו הגוף קנוי, אבל מעשה ידיה מעלמא קאתו. ועוד דבחצר קונה בעל כרחא, אבל במעשי ידיה יכולה לומר איני ניוזנת ואיני עושה).

ודברים אלו אמר רבא שככי מרע שכתב גט לאשתו ולא הספיק לתת לה אותו לפני שבת ואסור לטטל גט בשבת, (אבל לגרש מותר בשככי מרע. תוד"ה ותזיל) והיה ירא פנ ימות ותזקק ליבם, והורה רבא שיקנה לאשה את המקום שבו הגט נמצא, והאשה תלך ותסגור את דלת החדר ותפתח, ותקנה את הגט אגב הקרקע, דהא תנן נעל דלת, או גדר פרצה, או פרץ גדר כל שהוא, הרי זו חזקה לקנות, ואין המוכר יכול לחזור בו. וכתבו התוס' (שם) דלא הוי כטלי גיטך מע"ג קרקע, כיון שהגט בא מרשות הבעל לרשותה. עוד כתבו התוס' (ד"ה מה) דהא דאיתא בגמ' שלולא סברת גיטו וידו באים כאחד, לא היה מועיל שהבעל יקנה לה את המקום, משום שגם שקנתה אשה קנה בעלה, איירי במשאיל לה את המקום, אבל אם נתן לה במתנה מהני, דבמתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות. וה"ת סובר שאפי' מנתנה לא מהני, כיון שאין האשה יכולה למכור היא גם לא יכולה לקבל שם גט. דקבלת גט תלויה במכירה ולא באכילת פירות.

אם צריך שתהיה האשה בצד חצרה - לעולא אינה מגורשת כשנתן הגט בביתה או בחצירה, אלא דווקא בעומדת בצד ביתה או חצירה, דומיא דידה, והיינו דווקא בגט דחוב הוא לה, אבל במציאה א"צ. (תוד"ה והוא.) ולרב אושעיא א"צ עומדת בצד חצרה, ומספיק מה שהחצר משתמרת לדעתה על פיה וציוויה (אבל בעבד שלה יעוור אינו גט כיון שהוא שומר מדעתו, וכדלקמן). והגמ"י אומרת שאין הכרח שנחלקו אם חצר משום יד (ובענין סמוך דומיא דיד) או משום שליחות, דאף אי חצר משום יד כמו שא"צ דבוקה א"צ סמוכה, אלא משתמרת לדעתה.

באיה אופנים האשה מגורשת אף ברשות הבעל-

אם הבעל השאיל לה מקום בחצרו זורק לשם את הגט מגורשת, ואם הגט נפל ע"ג פיסלא תחיתק עץ, אם יש בו ד' אמות על ד' אמות, או שהוא גבוה י', או שיש לו שם לוואי שהוא חשוב בעצמו, אינה מגורשת, מפני שאדם לא משאיל ב' מקומות, אבל בלאו הכי הוי רשות אחת ומגורשת. והק' התוס' (ד"ה פליג) בהא דקאמר אבבי בשבת שהמוציא ב' חצאי גרוגרות לב' רשויות פטור, ודדוקא שיש כרמלית ביניהם, אבל פיסלא לא, והרי הפיסלא גבוה ג' דאל"כ הוי כלבוד, ומסתמא הוא רחב ד' דאל"כ אינו חשוב בפני עצמו, וא"כ הוי כרמלית. ות"י התוס' דשאני פיסלא שזה כרמלית מיטלטלת, לכרמלית שאינה מיטלטלת.

ע"ח, במיטה - אם זרקו לה בתוך ביתו או חצרו אפי' אם היא שם והוא עמה במיטה אינה מגורשת, ואם היא במיטה שלה, והמיטה גבוהה עשרה מגורשת, ואף למ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, כיון שגבוהה י' אין רשות הבעל חשובה לבטל את רשות הכלי, ואין אדם מקפיד על מקום רגלי המיטה כיון שגבוהה י' ונח להשתמש תחתיה (לכל הפחות באשתו, וכן באויר המיטה. תוד"ה אמקום), קנתה.

חיקה וקלתה - אם זרק את הגט לחיקה או לקלתה ס-ל שהנשים ונותנת בו מחטים וצניעויות מגורשת. ולמ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, איירי שקלתה תלויה בה, וי"א שמספיק שתהיה קשורה אע"פ שנגררה, וי"א דאיירי במונחת בין ורכותיה ואע"פ שמונחת בקרקע, וי"א שאיירי כשהבעל מוכר קלתות ויש לו בית לכך, וי"א שמקום חיקה וקלתה קנוי לה, כי אין אדם מקפיד על מקום חיקה או קלתה, ולכן אף שגביה נגררים בארץ קונה, אע"פ שלשיטה זו בעינן קשורה ותלויה. (תוד"ה מקום.) וה"ה טסקא שאוכלת

בו תמרים שמויחד לתשמישה תדיר, שאדם מכניס אשתו לביתו ע"מ שיהיו כלי תשמישה עמה. וכתבו התוס' (ד"ה כגון) דלמ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר קנה, כל הני אמוראי לא אמרו אלא שאין להוכיח דין זה ממתני' אבל באמת אי כליו של לוקח ברשות מוכר קנה, מהני בלאו הכי. אי נמי לענין גט דלרחוקה קאתי, אינה קונה.

מה הדין כשהאשה לא ידעה בשעת קבלה שזה גט- אם נתן את הגט לאשה ואמר לה כנסי שטר חוב זה, או ששלפתו מאחוריו והיה תחוב בין חגורו למתניו, וקירב איליה את מתניו (ערך לה חרציה), וקראה בו וראתה שהוא גט, אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך ואפי' אומר לה לאחר שבא לידה מהני. אבל אם נטלה את הגט מהקרקע או מאחוריו ולא קירב לה מתניו אינו גט, דהוי כאומר טלי גיטך מע"ג קרקע. ואם נתנו לה כשהיא ישנה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך, ולרשב"א בכל האופנים צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה ולומר הא גיטך (וצריכא לאשמועינן שנחלקו גם אמר לה כנסי שטר חוב זה וגם בישנה, דישנה לאו בת איגרושי הוא). ור"י היה מצריך בכח נתינת גט לומר "הי גיטך" וגם "הרי את מותרת לכל אדם". ואם לא אמר צריך שהעדים יגידו לה אח"כ, דבעינן שיהא משלחה ואינה חוזרת. תוד"ה אינו.

כתב לה גט ונתנו ביד עבדה אם העבד ישן, וכפות שאינו ראוי להלך, והיא משמרתו הרי זה גט דהוי חצרה המשתמרת רק לדעתה, אבל אם העבד ניעוור אינו גט מפני שהעבד שומר את עצמו ואת מה שבידו. וכן בישן אם אינו כפות אינו גט, דכל שאילו מהלך לא קנה כגון ספינה שקפצו לתוכה דגים, עומד ויושב נמי לא קנה.

קרוב לו וקרוב לה וספק

היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה, אם הגט קרוב לה מגורשת, ואם הוא קרוב לו אינה מגורשת, ואם מחצה על מחצה הרי היא ספק מגורשת.

מה נקרא קרוב לו או לה, ומה נחשב מחצה על מחצה-

י"מ דבתוך ד' אמות נחשב קרוב, דד' אמות של אדם קונות לו, (וכתבו התוס' (ע"ה: ד"ה רבי יוחנן) דד"א קונות אף ברה"ר אם יכול לשומרו, אי נמי איירי בסמיטא או בציד"י רה"ר), אבל מחצה על מחצה אין לפרש שהגט בתוך ד"א לשניהם, דמי שקדם לשם זכה, וא"א לומר שהגיעו יחד דא"א לצמצם שלא יקדים אחד מהם, ואין לומר שהם מרוחקים ח' אמות מצומצמות זה מזה, והגט יוצא מד"א שלו לד"א שלה, דא"כ הגט אגיד גביה, ובעינן שיהיה כל הגט ברשותה, דכתיב 'ונתן בידה". אלא צ"ל דאיירי בב' כיתי עדים שנחלקים אם הוא קרוב לו או לה, וה"ה כשיש ספק מי קדם לד"א, אן לישנא דמחצה על מחצה לא משמע דאיירי בהכי. ובתרי ותרי לא אמרינן אוקי אשה אחזקתה, דספקא דרבנן היא. תוד"ה והא.

ע"ת: לרבי יוחנן קרוב לה היינו אפי' רחוק מאה אמה, אם היא יכולה לשומרו והוא אינו יכול לשומרו, וקרוב לו היינו שרק הוא יכול לשומרו, ומחצה על מחצה היינו ששניהם יכולים לשומרו או ששניהם אינם יכולים לשומרו, ואמנם ביחד יכולים לשמור, דאל"כ פשיטא דאינה מגורשת. (תוד"ה שניהם.) ובתוך ד' אמות, אפי' יכול לשמור כמות מגורשת. (תוד"ה רבי יוחנן.) וכן מבואר בברייתא דקרוב היינו שיכול לשומרו, דאיתא בברייתא שאם הגט קרוב לה אך אינה יכולה לשומרו מכלב כגון שיש הפסק נהר או גבשושית בניה לגט, והוא יכול לשומרו, אינה מגורשת.

לשמואל קרוב לה היינו כדי שתתכופך ותטלו, אך הורה שלא יעשו מעשה להתירה לינשא עד שיבוא הגט לידה גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב, והוי עובדא שהיה קרוב לה והצריכוה חליצה. אמנם בתוך חצרה א"צ שגיעע הגט לידה, אמנם בערוך כתב דאפי' בתוך חצרה לא משתריא עד שגיעע לידה. תוד"ה ואת.

דין קרוב בשאר הלכות - רבי יוחנן אמר שהדין הנ"ל בקרוב לו או לה אינו אלא לענין גיטין ולא לדבר אחר, כגון בחוב אם זרק קרוב לו ואבד. לרש"י כיון שבעל כרחא קנויה לת לאלתת הוי גט, וכתבו התוס' (ד"ה לגיטין) שאף בחוב מהני נתינה בע"כ, אמנם שאני חוב שאם הלוח לו בישוב אינו יכול להחזיר לו במדבר. ואמנם ה"ה לענין קידושין דכתיב "ויצאה והיתה", אבל לא לשאר דינים. ולענין חוב אם אמר לו המלוה שיזרקוה לו ברה"י ויפטר, או שאמר לו שיזרקוה בתורת גיטין וזרקו ואבד, אם קרוב למלוה זכה המלוה, ואם קרוב ללוה חייב, ואם מחצה על מחצה יחלוקו, אבל אמר לו זרוק לי חובי ולא אמר ותיפטר, סתמא זרוק ושומרו קאמר. וכתבו התוס' (ד"ה מחצה) דלא שייך לומר הכא המוציא מחבירו עליו הראיה, כיון שאין כאן ספק.

גט בידה ומשיחה בידו שנתן לה את הגט, אבל החוט שהגט קשור בו הוא בידו, אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת, דבעינן כריתות וליכא, ואם לאו מגורשת. וכתבו התוס' (ד"ה אם) שאם ידה היתה פתוחה בשעת נתינה ויכול להביאו אצלו, ואח"כ קפצה ידה אינה מגורשת, דהוי כטלי גיטך מע"ג קרקע, אלא איירי שידה היתה קפוצה בשעת

נתינה ותחת בידה. ור"ת מפרש שידה פתוחה אבל הגט כבד שאף בלי שתסגור ידה אינו יכול לנתקו ולהביאו אצלו. וצריך להזהר שיד האשה תהיה פתוחה עד שיניח לה הגט בידה, דאי לא הכי הוי כגט בידה ומשיחה בידו, וכתבו התוס' שנראה שהגט כשר בכהאי גזונא, והמחמיר תבוא עליו ברכה.

מתי האשה מגורשת כשהגט באויר רשותה

כפי שנתבאר בתחילת הפרק אפשר לגרש אשה ע"י נתינת הגט ברשותה, אע"פ שאינו נותנו בידה ממש, ובלבד שתהא חצר המשתמרת לדעתה. ולהלן יבוארו כמה אופנים שנותן את הגט ברשותה, ויבואר האם זה מועיל לגירושין או לא.

היתה ידה קטפרס כמדורן, שראשי אצבעותיה מוטי'ם לקרקע, וזרק לה את הגט, אם הגט נח בתוך ד' אמות שלה מגורשת אע"פ שידה לא ראויה לקבלו, ואם לא נח אלא נשרף, יש ספק אם אויר ד' אמות קונה (וחשיב מינטר כיון שהיא שם, או שא"צ שיהיה מינטר. תוד"ה ותתגרש). או לא, ואם היתה עומדת ע"ג נהר אינה מגורשת, דמעיקרא לאיבוד קאי, דאויר שאינו ראוי לנוח אינו קונה.

ע"ט. קבלת גט בגג וחצר-

אם האשה בגג והבעל בחצר, והגג שלה והחצר שלו, וזרק לה את הגט לגג, והגיע הגט לאויר הגג, אם אין לגג מעקה אינה מגורשת, מפני שהגט לא משתמר כיון שהוא יכול לעוף ברוח, ואף שבסוף אירע לו דבר אחר אינה מגורשת, ואם יש לגג מעקה מגורשת, דבזה הוא משתמר, וכן אם הגט היה בתוך ג' סמוך לגג מגורשת, דחשיב כמאן דנח, והגג כיון שהוא גבוה י' הוא משתמר לכל מה שנח בו. וכתבו התוס' (ד"ה היתה) שלרב אושעיא דאמר לעיל שא"צ שתהא עומדת בצד חצרה, ה"ה הכא א"צ שתעמוד בגג.

ואם האשה בחצר והבעל בגג והחצר שלה והגג שלו, וזרק לה את הגט לחצר ויצא הגט מרשות הגג, מגורשת, אפי' אם הגט נשרף או נמחק לפני שנח, ואיירי כשמחיצות החצר עודפות על מחיצות הגג שבזה הוא משתמר (ובעי' עודפות ולא שוות, משום שהבעל זורק את הגט כלפי מעלה. והקשו התוס' (ד"ה כגון) שהרי אין הגט משתמר בצד הרביעי של הגג, ותירצו דדי בג' מחיצות, אי נמי איירי שבצד הרביעי אינו כי אם כפתח בעלמא, אי נמי איירי שמחיצות החצר מקיפות את הגג מכל הצדדים), ואיירי כשנשרף בדרך נפילה, אבל אם שרף בדרך עליה אינה מגורשת, כיון שאינו בדרך לנוח, ואע"פ שהגט בתוך מחיצות החצר, דרך סילוקו לא חשיב נתינה, (ואף אם אויר שאין סופו לנוח כמנוח דמי, הכא בדרך עליה אינו דומה שיהא עומד לנוח, אי נמי התם איירי דווקא בבית מקורה. תוד"ה דרך.) ואיירי שקדמה זריקת הגט לדליקה, אבל קדמה דליקה לגט אינה מגורשת, כיון שמתחילה עומד לשריפה. וכתבו התוס' (ד"ה כגון) שהאומר זרוק גניבתך לחצרי ותיקני לי, לא חשיב שאיסור שבת וגניבה באים כאחד, כיון שהקנין הוא רק כשנכנס לתוך המחיצות, ורק אם זרק דרך פתח חשיב באים כאחד.

ואף לרבנן דס"ל לגבי עקירה והנחה בשבת, שקלוטה לאו כמי שהונחה דמי, והוזקק מרה"י לרה"י ורה"י באמצע פטור, (ולרבי קלוטה משתמור. וכתבו התוס' (ד"ה כמאן) שאחרי המסקנה כאן י"ל שרבי סובר קלוטה כמי שהונחה רק בבית מקורה, דביתא כמאן דמליא דמי, ור"ע סובר קלוטה כמי שהונחה גם ברה"ר.

רב חסדא פירש את המשנה שהגג והחצר שלו, והשאיל לה אחד מהם, והוכיח כמתנן' **שרשויות חלוקות לגיטין** שאם היו לו ב' גגות והשאיל לה מקום באחד מהם לקבל גיטה, לא השאיל לה אלא אותו מקום. והגמ"י דוחה שאפשר לפרש רישא בגג שלה וחצר שלו וסיפא בגג שלו וחצר שלה, וכנ"ל, אבל אם שניהם שלו והשאילה מקום אחד מהם י"ל שאינו מקפיד.

נעץ קנה ובראשו טרסקל זורק ונח על גביו לגבי שבת הוי הנחה דאויר רה"י עולה עד לרקיע אע"פ שאויר רה"ר אינו אלא עד י', ולגבי גט לא חשיב נתינה אם הקנה גבוה מן המחיצות, כיון דלא מינטר, מחמת הרוח.

ע"ט: דיורים חלוקים מלמעלה - אסור לאדם לעמוד בגג ולקלוט מי גשמים מגג אחר בלא עירוב, דהוי מוציא מרשות לרשות, שהגגות מחולקים כמו הבתים אע"פ שאינם גרים בגגות, (ואף שכל הגגות הם רשות אחת, הכא איירי להוליך ממוג לבית, ושמואל סובר שמהגג לאותו בית מותר אע"פ שאין המחיצות ניכרות, אבל לרב גם לבית שתחתיו אסור, דבעינן מחיצות ניכרות. תוד"ה הוא.) ואמנם לגבי גט לא קפדי אינשי ואם השאיל לה גג אחד לקבל גיטה, ונפל הגט בגג אחר מגורשת, דכיון שאין תשמיש רגלי בהם אינו מקפיד.

חצר פנימית וחיצונה - אם החיצונה שלו והפנימית שלה, וזרק לה גט והגיע לאויר מחיצות החיצונה מגורשת, כיון שהפנימית משתמרת ע"י מחיצות אלו. ולתוס' (ד"ה פנימית) הטעם משום שהמחיצות החיצונות משועבדות לפנימית. ולתוס' (ד"ה פנימית) הטעם שכיון שהמחיצות קבועות נחשבת הפנימית חצר המשתמרת, ואיירי כשהמחיצות מפסיקות בין החיצונה לפנימית, דאל"כ הא אינו משתמר מפני

בני החיצונה, אמנם אם היא עומדת שם מהני אף שאין מחיצה בין החיצונה לפנימית.

קופה פנימית וחיצונה – אם הפנימית שלה והחיצונה שלו, אינה מגורשת עד שנה בתוך הקופה הפנימית, לרש"י הטעם משום שאין המחיצות עשויות לאירים לממור, דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו, אבל לתוס' (ד"ה דהא) הטעם הוא משום שהמחיצות החיצונות אינם קבועות, אבל כשהגיע לאויר הפנימית קונה, דאויר כלי קונה. (ואיירי שאין לקופה החיצונה שוליים, דאם יש לה הוי כליו של לוקח ברשות מוכר).

גט ישן שנתייחד הבעל עם האשה אחרי כתיבת הגט, לב"ה אינה מגורשת, דחיישינן שמא יאמרו גיטה קודם לבנה, שיהיו לה בנים בין הכתיבה לגירושין, ולאחר זמן יראו שמן הגט קודם ללידת הבן, ויסברו שהיתה פניה והוא פגום, ואם נישאת לא תצא. וי"א שכוונת ב"ה שלא תתגרש בו, אבל אם נתגרשה והלך בעלה למדינת הים מותרת להנשא. ולב"ש מותר להתגרש בו ולא גזרו. ואיתא בירושלמי דב"ש וב"ה לשיטתייהו, דלב"ש לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה ערות דבר, וממילא באופן זה אין חשש שיבוא עליה, אבל לב"ה שיכול לגרש אפי' בהקדיחה בתשילו, יש לחוש שבא עליה. תוד"ה ב"ש.

שינוי בזמן הגט ומקומו

חכמים תיקנו לכתוב זמן בגט משום שלום מלכות, ודווקא בגט שהוא סטר חשוב שמפרידים איש ואשה חששו לשלום מלכות. (תוד"ה מפני).

שיטת רבי מאיר שכל המשנה מוטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר, ולפיכך אם כתב את השנה של מלכות אחרת (שאינה הוגנת -רומי שאין להם כתב ולשון ואשמועינן דמי"מ מתקניאם בה. תוס'. או של מדי' למנין שהתחילה למלוך בזמן דריוש, או של יון, אע"פ שכבר בטלה מלכותם), או לבנין הבית או חורבנו מפני שצריך לכתוב לשם המלכות, (אע"פ שאינו לשם מלכות אחרת), אם נישאת בגט זה **תצא מזה ומזה**, וצריכה גט מזה ומזה לרש"י אע"פ שקידושי שני לא חלו צריכה ממנו גט, שמא יאמרו שאשת איש יוצאה בלא גט, ולתוס' מהתורה צריכה גט מהשני, והראשון אינו פסול אלא מדרבנן. ואין לה מושגיהם לא כתובה ולא פירות שאינו חייב לפדותה (שזה חייב תמורת הפירות), ולא מזונות, ולא בלאות מבגדים שהכניסה לו, קנס על שלא קראה את הגט, לרש"י איירי בבלאות הקיימים, ולתוס' אינה מפסידה אלא בלאות שאינם קיימים, ואם נטלה מהם צריכה להחזיר, והולד מושגיהם ממזר שאם החזירה הראשון הולד ממזר (מדרבנן ואסור בממזרות), ואסורים ליטמא לה אם הם כהנים, ואינם זכאים במציאתה ומעשי ידיה ובהפרת נדריה, ואם היא בת ישראל נפסלת לכהונה דזונה היא, ואם היא בת לוי נפסלת ממעשר משום קנס, ואם היא בת כהן נפסלת מתרומה דכתבי ג"פ ונטמאה, ואין בניה יורשי הבעלים יורשים כתובתה כתובת בנין דיתרין, דקנסוה, ואם מתו הבעלים אחי שניהם חולצים ולא מייבמים של שי מדרבנן ושל ראשון מדאורייתא.

פ' מתני' הפוסלת גט לשום מלכות אחרת היא כשיטת ר"מ, אבל לרבנן אפי' כתב לשום סנטר -ממונה על גבולת השדות שבעיר מגורשת, אבל ל"מ זה בושת למלך שהזכירו אותו ולא את שאר משרתיו. ואם כתב לשום איסטנדרא דבשכר שלטון של עבד המלך גם לר"מ מגורשת, דכיון שהוא מאותה מלכות שביחא להו מילתא. וי"א שלחכמים אפי' לא כתב מלכות כלל מגורשת. וכתבו התוס' (ד"ה מפני) שהוא שעכשוי כותבים בגט את השנה לבריאת העולם ולא לשם מלכות, משום דהשתא אה בכך שלום מלכות. דעת רבינו אלהן שאם כתב לשם מלכות אחרת אף לחכמים אין להנשא על פי גט זה, אלא שאם נישאת הולד כשר. ושיטת ר"ת שלחכמים מותר לגרש לכתחילה בכתב לשם מלכות אחרת, והלכה כחכמים.

וכן הדין אם כתב מקום אחר מהמקום שהיה בו ואפי' המקומות סמוכים ויכול לבוא מזה לזה ביום אחד, (ובשאר שטרות כשר בדיעבד, ולכתחילה יש להקפיד בזה אף בשאר שטרות. תוס'). וצריך לכתוב מקום הכתיבה אע"פ שאמרו להם במקום אחר. וכתבו התוס' (ד"ה כי) שלפי זה גט מאוחר אינו כשר אא"כ יהיו ביום שכתוב בו באותה העיר, או דנימא שכשר כיון שביום הכתיבה הוא נמצא באותו מקום. שיטת ר"ת שמה שאמרו רב זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים הולד כשר, איירי בשינוי המקום.

וכן הדין אף לרבנן אם שינה שמו או שמה או שם עירם וכתבו התוס' (ד"ה ושם) דאיירי שכתב שמם או שם עירם כפי שנקראים ביהודה, אבל בגליל נקראים בשם אחר, ולא איירי בשינה משמש. עוד כתבו דאיירי בעיר שדלים בה, אבל עיר שנוולד בה כשר אפי' בשינה, כיון שא"צ לכתובו כלל, ואין כותבים אלא כדי שאם יהיה אדם ששמו כשמו ירה מקום הלידה סימן, ור"י היה מורה כשלא היה ברור מהו מקום הלידה, שלא יכתבוהו, ומקום עמידה ג"כ א"צ לכתוב.

וכן הדין בצרת ערוה שפטרנוה מיבום ונישאת והתברר שהערוה היתה איילונית וא"כ קידושי המת היו בטעות ולא היתה צרת ערוה ואינה פטורה מן החליצה, ומתני' כר"ע דס"ל יש ממזר מחייבי לאוין. ואם לא נישאת אלא זינתה לרב המנונא הדין כנ"ל, דשומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה, אך אין ראה ממתני' די"ל שרק בנישאו אסורה משום דמיחלפא באשה שהלך

בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעלך ונישאת, שאע"פ שהיא אנוסה אסורים אותה, שמא יאמרו שגרש אותה ומחזירה אחר שנישאת, וגם כאן שיין לגזור שיאמרו שחלץ לה, אבל זנות ליכא קלא כולי האי, ויודעים שזה פריצותא. רש"י. ושיטת התוס' (ד"ה נישאה) שאין החשש שמא יאמרו, אלא החשש הוא שאם נתיר ליבמה שנישאת בשוגג להתייבם, יבואו להתיר גם אשת איש שנישאת בשוגג, אך אם זינתה אין לגזור זנות אטו נישואין.

וכן הדין אם היבם ייבם אחת וביאת אחת פוטרת צרתה, וצרתה נישאת, ונמצאת הראשונה איילונית שאין בה יבום שהרי לא היתה אשת המת, ולא נפטרה צרתה, תצא מזה ומזה וכו'. וצריכא דהכא הו"א שאין קונסים כיון שקיים מצות יבום והו"א שאין עליה להמתין ואין לקונסה. קמ"ל. והתם הו"א דכיון דלא רמיא קמיה ליבום שמתחילת הנפילה היתה סבורה שאינה נופלת ליבום כיון שהיא צרת ערוה, ולא היה לה לאסוקי אדעתה ולהמתין שמא תימצא איילונית, וממילא אין קונסים אותה מלהתייבם וליטול כתובה דהא אנוסה היא. קמ"ל.

וכן הדין אם הסופר נתן את השובר על פירעון הכתובה לאיש, ואת הגט לאשה, והם מסרו זה לזה, והאשה נישאת לפי שהיתה סבורה שנתן לה את הגט, ולאחר זמן נמצא השובר בידה והגט בידו, תצא מזה ומזה וכו'. ולרבי אלעזר אם טוענים כך לאחר זמן אינו נאמן להפסיד את השני דאמרינן קונויא היא ביניהם, אבל לאלתר (י"א שעדיין לא עמדו מאותו ענין של הגירושין שלה, וי"א שעדיין לא נישאת) נאמנים. וכתבו התוס' (ד"ה לא) שבנישאת שיין קונויא אע"פ שאסור להחזירה, דפעמים אין הבעל עם על ליבו שאסור להחזירה ועושה קונויא.

מתי אשה נפסלת לכהונה

פ"א. גט שלא נתגרשה בו - לב"ש אפי' כתב גט ונמלך מלגרש פסולה לכהונה, ולב"ה אפי' נתנו על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה.

אשת כהן שיצא הקול שבעלה כתב לה גט ועדיין היא תחתיו מותרת לבעלה, דאין חוששים לקלא דבתר נישואין, (ורק פניה שיצא קול שנישאת אסורה לאחר עד שיתן לה הראשון גט), אבל מבעלה השני אם מת ונשאה כהן אחר תצא כיון שיש קול שהיא גרושה, (ואין כאן לעז על בניו של ראשון שיאמרו שהם חללים, דיאמרו שגירשה סמוך למיתתה, שהרי לא הוציאוה מן הראשון), וצריך בדיקה קודם שנוציאה אם קורים באותו מקום לנתינה כתיבה, ואע"פ שגם לכתובה קוראים כתיבה, מחמירים לחוש שמא הכונה שנתן לה. אבל אין מנסים לבטל את הקול, דבנהרדעא לא מבטלי קלא כדי שלא יוציאו קול שמוחזקים יד עוברי בעירה, ובוסרא מבטלי קלא. וכתבו התוס' (ד"ה ובהנרדעא) שגם כשיש עדים אין מבטלים את הקול, ומה שמצינו שלענין תרומה מבטלים את הקול, שאני התם שנפסל מתרומה לעולם, אי נמי משום דתרומה דרבנן.

שבויה - לרבי דוסא שבויה מותרת לכהונה, שאינה נאסרת מפני שמיעך לה בין דדיה ואין חוששים שנבעלה, (אפי' בערביים שהם שטופים בזימה. תוד"ה וכי). בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, ודורות הראשונים היינו בית שמאי שהם מחמירים בקדושת יוחסין, שאע"פ שרק כתב גט נאסרת לכהונה.

וכן מצינו שדורות הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקסמון דרך הכניסה לבית (ולערך היינו מין ירק) כדי לחייבם במעשר, ודורות האחרונים מכניסים דרך גגות חצרות וקרפיפות כדי לפוטרם ממעשר באכילת עראי או אכילת בהמה. תוד"ה דרך. שאינם חייבים במעשר עד שיראו פני הבית, דכתיב "ביערתה הקודש מן הבית", וסובר רבי ינאי שאין החצר קובעת אלא מדרבנן, אמנם א"צ שייבוא דרך החצר לבית. תוד"ה ורבי יוחנן. (ולרבי יוחנן אפי' חצר קובעת, דכתיב "ואכלו בשעריך ושבעו").

פ"א: דין המתייחד עם גרושתו-

במתני' איתא שהמגרש את אשתו ולנה עימו בפונדקי, לב"ש אינה צריכה גט שני, ולב"ה אם נתגרשה מן הנישואין שליבו גס בה צריכה גט שני.

המחלוקת במתני' היא אם לא ראוה שנבעלה, (דאם ראוה אף מן האירוסין נחלקו, אף שאין ליבו גס בה דהא חוינן דבעל), ויש עדים על היחוד, לב"ה צריכה גט שני, דעידוי יחוד הם עידי ביאה, ולב"ש א"צ גט שני דעידוי יחוד אינם עידי ביאה.

לרשב"א אם לא ראוה שנבעלה אף לב"ה א"צ גט שני, ונחלקו בראוה שנבעלה, לב"ש א"צ גט שני, דאדם עושה בעילתו בעילת זנות וכל כמה שלא אמר הריני בעול לשם קידושין, אין אומרים שבעל לשם קידושין, ולב"ה צריכה גט שני, דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. וכתבו התוס' (ד"ה בית שמאי) שאם ראינו שהוא קידשה אף לב"ש אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. עוד כתבו שלב"ה אף שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, מ"מ הנשואות יכולות למאן, דכיון שבא עליה ע"י קידושין ונישואין לא חשיב ליה בעילת זנות.

גט קרח

גט מקושר - תיקנו חכמים לכהנים שכתבו גט מקושר, והיינו שכותב שורה או שניים ומקפלו על הנייר ועד חותם עליו מבחוץ, וחוזר וכותב ומקפלו ועד חותם וכו', וכל זה כדי לעכב כתיבת הגט בכהנים קפזנים, כדי שבתוך כך יתפייס.

אשה שהתגרשה בגט קרח והיינו שקשריו מרובים מעדייו, תצא מזה ומזה, וכן יש בה את כל הדינים שהוזכרו לעיל (ע"ט.). והטעם שפסלו גט זה, גזירה משום כולכם, שלאחר זמן יהיו סבורים שהזמין הבעל עדים כמנין קשריו ואמר כולכם התומו, ולא התמו בו כולם.

השלמת קרובים ופסולים - לבן ננס מחתמים על גט מקושר אפי' פסולים דאינו אלא משום חששא בעלמא, וכן אמר רבי אמי שאפשר להחתים בו עבד מן השוק, ולר"ע אין מחתמים עליו אלא קרובים הראוים לעדות אחרת, דכולם יודעים שהוא קרוב, אבל עבד לא שמא יכשירוהו מפני שיאמרו ששחררו, וגזלן שמא יאמרו שעשה תשובה, אבל אין החשש בעבד שיאמרו שהוא כשר, דא"כ קרוב נמי, ואין החשש שעילוהו ליוחסין שיסברו שאם התגימוהו בגט לאו עבד הוא, דא"כ מה החשש בגזלן, ואמנם העד השלישי אם קשריו שלשה לכו"ע אינו כשר אלא קרוב דגט מקושר צריך ג' עדים, שמא עד שימצאם ינזח כעסו, דכל ג' במקושר כשניים בפשוט כיון שעיקרו בג', ולא הכשיר בן ננס אלא בעד הרביעי והלאה. ולרב יוסף העד השלישי צריך להיות כשר ולא קרוב.

אין מחתמים ב' עדים קרובים בגט קרח אפי' אם כבר התומים בו ג' כשרים, שמא יקיימוהו בב' קרובים ואחד כשר.

פ"ב. הקרוב יכול לחתום בין באמצע בין בתחילה ובין בסוף.

אפשר לקיים את הגט מכל שלשה עדים, וא"צ רצופים.

גט שחתמו עליו ב' עדים, ואח"כ החתים עליו הבעל עד שלישי שלא בפניהם. שיטת ר"י ור"ת דכשר, דדווקא שניים צריכים לחתום יחד, או שלשה אם זימנם יחד, אבל לרבינו אלתן הגט פסול, דכיון שהחתים שלישי גילה בדעתו שלא יהיה גט בלא שלש עדים, וממילא כולם צריכים לחתום זה בפני זה. תוד"ה צא.

המגרש

המגרש חוץ לפלוני או ע"מ או אלא

הגט נקרא בתורה "ספר כריתות", ועל כן באופנים מסוימים שהאשה לא מנותקת לגמרי מבעלה, הגט לא מועיל כלל, וכדלהלן.

אלא לפלוני - המגרש את האשה ואמר לה בשעת מסירה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני, במתני' איתא שלרבי אליעזר מגורשת, ולחכמים אינה מגורשת וצריך לחזור וליתנו לה ולומר הרי את מותרת לכל אדם. ואם כתב נוסח זה בגט אינו מועיל למוחקו.

הגמ' מבארת שלשון **אלא היינו חוץ**, דתניא כל הבתים מיטמאין בנגעים אלא של עכו"ם (והיינו שבתי עכו"ם אינם טמאים בנגעים, ואין לומר שאלא היינו ע"מ, דטומאת בתי ישראל אינה תלויה בטומאת בתי עכו"ם, ועוד דבתי עכו"ם אינם טמאים, דכתיב "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אַחֻזַתְכֶם"). ור"א מתיר גם בחוץ.

פ"ב: וטעמא דרבי אליעזר משום דכתיב "ויצאה וכו' לאיש אחר" אפי' לא התירה אלא לאיש אחר מגורשת, (ולרבנן הכונה כל איש ואיש). וי"מ דטעמא דר"א מדכתיב "גרושה מאישה", שאפי' אמר הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם פסולה לכהונה, אלמא מגורשת היא, וכתבו התוס' (ד"ה אפילו) שאף שבשלא נתגרשה אלא מאישה אפי' לר"א לא הוי גט כלל, מ"מ סובר ר"א שאם בחוץ לא הוי גט, א"כ בלא נתגרשה אלא מאישה ליכא אפי' ריח הגט. ולרבנן איסור כהונה שאני שריבה בהם הכתוב מצוות יתרות. אבל באומר הרי את מותרת לכל אדם ע"מ שלא תינשאי לפלוני, מגורשת אף לרבנן שהרי התירה במסירת הגט לכל אדם, ואינו אלא כתנאי בעלמא. וכתבו התוס' (ד"ה המגרש) דלכאו' דווקא בע"מ שלא תינשאי לא הוי שיו, דמותרת לו בזנות, אבל בע"מ שלא תינשאי ולא תיבעלי הוי שיו, מיהו אומר ר"י דגם בע"מ שלא תינשאי ולא תיבעלי לא הוי שיו, כיון שאין אסורה אלא בלשון תנאי. עוד כתבו התוס' (פ"ג: ד"ה רבא) שאע"פ שר"א דורש מפסוק, מ"מ התנאים פורכים את דבריו, ואומרים שיותר מסתבר לדרוש כדדרשי רבנן.

שיטת רבי יוסי רברי יהודה שבאומר חוץ לכו"ע אינה מגורשת, וה**מחלוקת היא בע"מ, שלר"א** מותרת לכל אדם חוץ מאותו אדם, כמו שכל תנאי לא פוסל גט, ואף שבע"מ שתיתני לא מאתים זו או ע"מ שלא תיבעלי לפלוני אסורה, דחוששים שלא תקיים את התנאי,

שאני הכא שבידה לקיים את התנאי, דאינו יכול לישאנח בעל כרחח. תוס'. ולחכמים אינה מגורשת כלל, כיון ששייר ונמצא שלא התירה גט זה לכל אדם.

ואמר רבי אבא שכמו שנחלקו בגיטין נחלקו גם בקידושין, אם קידשה ליאסר לכל אדם חוץ מפלוני אי הוו קידושין, שהרי כתיב כתיב "ויצאה והיתה" ולר"א נאסרת לכל אדם חוץ מאותו האיש.

אם בעלת התנאי פוטרת צרתה מן היבום משום ערוה דאשת אח- המגרש את אשתו ע"מ שלא תינשאי לפלוני (בעלת התנאי), ונשאה אחיו ומת בלא בנים, לכאז' מדלא תני ביבמות ש"אשת איש" פוטרת צרתה, משמע שאינה פוטרת צרתה. והתוס' (ד"ה אפילו) כתבו בזה כמה סברות- א' בשעת נפילה אינה אשת איש, ולא דמי לערוה דאחות אשה שבשעת נפילה היא אחות אשה. ב' אפי' אם נחשבנה אשת איש כיון שזה האיסור המונעה בפועל מלהתייבם, מ"מ לא דמי לאחות אשה, כיון שאם תתייבם נמצא שלא היתה אשת אחיו בעולם, ולכן אינה פוטרת צרתה, אף זה אינו סברא למ"ד שלא לומדים מאחות אשה. ג' שאני אשת איש שהבעל הוא האוסר, אבל שאר עריות התורה אוסרת. ירושלמי. וביארו התוס' ששאר עריות אסורות בלא תנאי והיא אסורה מומתת תנאי. או דשאני הכא שהאיסור תלוי במגרש והוא יכול לבטלו קודם שימות אחיו המת, מושא"כ שאר עריות.

אשת שני מתיים - אם ראובן קידשה חוץ משמעון, ושמעון קידשה חוץ מראובן, לא חלו קידושי שמעון, כיון שלא הועילו כלל, אבל אם שמעון קידשה סתם ואסר אותה על ראובן חלו הקידושין לר"א אליבא דרבי אבא, ואם מתו נחשבת אשת שני מתיים ואסורה ללוי מפני זיקת ב' יבמין, וכמו במת אחד מגו' אחים והשני עשה בה מאמר, שלא יצאה מזיקת הראשון כיון שלא בא עליה, ונתוספה עליה זיקה ע"י מאמרו של שני, וכשמת השני אינה מתייבמת משום אשת שני מתיים, דכתיב **וימת אחד מהם** יבמה יבוא עליה". וכתבו התוס' (ד"ה כגון) שאף שהמגרש חוץ מפלוני ובא אחר וקידשה מותרת לזה שנאסרה עליו, היינו דווקא בגירושין שבא לנתקה, אבל המקדש חוץ מפלוני, ע"י שנתקדשה לאחר לא פקע.

פ"ג, כמה ספיקות - הגמ' מסתפקת מה הדין אם אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון, ואח"כ אמר לה לפני המסירה לראובן ושמעון, אם כוונתו גם לראובן ושמעון, או שכונתו רק לראובן ושמעון. ואת"ל שמועיל ואינו שויר, יש להסתפק מה הדין אם הזכיר רק ראובן, אם כוונתו להתיר גם את שמעון או לא, ואת"ל שכונתו רק לראובן מה הדין אם הזכיר רק את שמעון, ואת"ל שכונתו דווקא לשמעון מה הדין אם אמר אף לשמעון (או אף לראובן. תוס'). אם כונתו לראובן ושמעון, או לשאר העולם ושמעון, תיקו. וכתבו התוס' דספיקות אלו הם גם לרבנן.

טענות התנאים נגד רבי אליעזר-

ר"ט שואל שיוצא לר"א שאם נישאת לאח של האסור עליה ומת, הוא **גרם לעקור מצוות יבום**, ולא אמרה תורה כריתות העיקר דבר מן התורה. והגמ' פורכת טענה זו, דגם כשנושא בת אחיו גורם לביטול מצות יבום שהרי לא יוכל האב לייבם את בתו. ומטעננה זו מבוואר שר"א ורבנן נחלקו באומרו ע"מ, שהרי באומרו חוץ, אם נישאת אח"כ לאחד מן השוק ומת או שגירשה, מותרת לזה שנאסרה עליו כיון שניתקה מאישות הראשון לגמרי, (ונתרוקנה לו כל האישות. תוד"ה אילימא).

ריה"ג שואל היכן **מצינו בעריות שאסור לזה ומותר לזה** (אבל בעלמא מצינו תרומה וקדשים). והגמ' פורכת טענה זו, שאשת איש אסורה לזה ומותרת לזה. ומטענה זו מבוואר שר"א דיבר בחוץ, דאי בע"מ הרי היא מותרת אצלו בזנות ונחשבת מותרת לכל.

רבב"ע שואל דבעינן **דבר הכורת בינו לבינה** וכאן היא אגודה בו ליאסר מחמתו, ועל דבריו אין פירכא.

ר"ע שואל שאם נישאת לאחד מן השוק, ואח"כ נישאת לאותו אדם לאחר מיתת המגרש, (קדוקם לכן לא חלים הקידושין דהיא אשת איש. תוד"ה ועמדה), **יהיה גט בטל ובניה מומזרים**, וא"כ אינו כריתות שלא אמרה תורה כריתות בדבר המביא לדיד פסול, והגמ' פורכת טענה זו, שבכל תנאי שייכת טענה זו. וטענה זו היא לפי הצד שנחלקו בע"מ, אבל בחוץ אם נישאת לאחר פקעה אישות הראשון לגמרי.

דבר אחר אם גירש חוץ מכהן, ומת המגרש, **נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל שאר בני אדם**, ומ"מ אסורה לכהן זה משום צד גירושין שבה, ואם איסור גרושה שאינו אלא לאו בעלמא, אוסר אותה לכהן זה, כ"ש שלפני מיתת המגרש תיאסר אצלו מפני איסור אשת איש החמור שתיאסר עליו משום צד אישות שבה. ואיירי באומרו חוץ, אבל בע"מ הרי היא גרושה אצלו לזנות וגם עליו אסורה כגרושה כיון שלגבי זנות היא גרושה. והפירכא על זה היא דאיסור כהונה שאני שריבה בהם הכתוב מצוות יתרות, וס"ל שר"א למד את דינו מ"לאיש אחר" ולא למד מאיסור כהונה "גרושה מאישה". (ור"ע אמר פירכא למ"ד דאיירי ר"א בחוץ, ופירכא למ"ד דאיירי בע"מ).

פ"ג: רבי יהושע אמר שגם לו יש פירכא, שהוקש לפני הויה ראשונה שאינה אגודה באיש אחר, ללפני הויה שניה בין גירושין לגירושין, שצריכה ג"כ לא להיות אגודה באיש אחר, (דכתיב "כי יקח איש וכו' והיתה לאיש אחר"), ואע"פ שלפני הויה שניה היא אסורה לקרובי המגרש, מ"מ אינה אסורה מטעם אשת איש. תוס'. אמנם אין משיבין את הארי לאחר מיתה שאם היה קיים שמא יחזיר תשובה.

אם נישאת לאחר מודה ר"א שמוותרת גם לזה שנאסרה עליו, וטען על זה רשב"א היכן מצינו שאדם אחד מתיר מה שחבירו אסר. ומה שהיבם מתיר מה שהבעל אוסר, שם היבם אסר אותה, ונדרים אין החכם מתיר אלא בחרטה שפיתח לו פתח לומר שאילו היה יודע דבר מסוים לא היה נודר, והפרת בעל בלא חרטה הוה משום שהיא נודרת על דעתו שאם לא ירצה לא יהיה נדר.

אם אמר לה היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מגורשת בין לר"א בין לרבנן, דכיון דפסקה שמוותרת היום לכל אדם פסקה לעולם, ואין תנאי זה כלום.

דיני תנאים בגט

איזה תנאי הוא חסרון בכריתות- המגרש את האשה ע"מ שלא תשתה יין או שלא תלך לבית אביה לעולם אינו גט דכתיב "כריתות" ואין מפרדים אלא המות, דעד יום מותה היא קשורה בו (וזה לומדים החולקים על ראב"ע שפורך את דברי ר"א מדכתיב כריתות, והוא לומד דין זה מכרת כריתות). וכן הדין אם אמר לה שלא תעשה כך כל חייה, אבל אם אמר לה שלא תעשה כך כל ימי חייו או כל ימי חיי פלוני או לי' יום מגורשת מיד, והיא תקיים התנאי. והקשו התוס' (ד"ה כל) דביומא משמע שאם התנה שלא תשתה יין כל ימי חייה וחיויו, או שגירש אחת מנשותיו ע"מ שתמות אחת מהם, לא הוי כריתות, והכא משמע דכשתולה במיתת אחריים הוי כריתות.

פ"ד. האומר לאשה הרי זה גיטך ע"מ שתינשאי לפלוני-

אסורה להנשא לאותו אדם, שמא יאמרו נשותיהם נותנים במתנה ואין לך לעז גדול מזה, אמנם אם נישאת לו לא תצא שאין כאן איסור אלא חשש לעז בעלמא.

ולאחר אסורה להנשא לאחר שהרי צריכה לקיים התנאי, ואם נישאת לאחר תצא, ואינה יכולה לומר שתינשא לאותו אדם אחרי שתתגרש ממנו, דבזה לא שייך שמא יאמרו נשותיהם נותנים במתנה, כיון שנישאת לאחר בינתיים. (תוד"ה ומגרשה). שהרי אפילו לרב נחמן שמתיר לישון למי שאמור קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר (ורב יהודה אוסר שמא ישן למחר ונמצא שעבר על נדרו) שאני התם שהדבר תלוי בו, שידקור עצמו בקוץ, אבל כאן אינו בידה להתגרש, וכתבו התוס' (ד"ה הכא) שאע"פ שי"א שיכולה להתגרש בטענה שהבעל מאוס עליה, ועוד שהרי יכפו אותו לגרשה שהרי אם לא יגרשה היא אסורה עליו באיסור אשת איש, מ"מ הבעל יכול לדחותה ואין הדבר תלוי בידה.

תנאי שא"א לקיימו- האומר לאשה הרי זה גיטך ע"מ שתעלי לרקיע וכדו' שא"א לקיימו, אינו גט, ואם תעלה לרקיע כגון ע"י שם יחול היגט. (ואף שלומדים מתנאי בני גד ובני ראובן דבעינן שהמעשה יכול להתקיים ע"י שליח, מ"מ אין לומדים שגם התנאי יהיה יכול להתקיים). (תוד"ה על מנת שתעלי). ולרבי"ב הוי גט שאינו אלא כמפליג בדברים לצערה בדברי הבא, וכן הלכה.

תנאי שאסור לקיימו- המגרש את האשה ע"מ שתאכלי בשר חזיר, או בישראלית ע"מ שתאכל בתרומה, או בנזירה ע"מ שתשתה יין, לאביי נחלקו בזה רבנן ורבי"ב כמו בע"מ שתעלי לרקיע, ולרבא בזה התנאי קיים אף לרבי"ב כיון שיכולה לאכול ולקבל מלקות. ואין בזה משום מתנה על מה שכתוב בתורה דתנאו בטל, כיון שיכולה לא לעבור על התנאי ולא יחולו הגרושין, (וי"א שהחילוק שהיא עוקרת ולא הוא, ורבינא טוען שנחשב שהוא עוקר כי עושה כך לקיום תנאו). האומר קרע את כסותי ע"מ לפטור, לא חשיב מתנה על מה שכתוב בתורה, אע"פ שנויקין נחשב מלוח הכתובה בתורה, כיון שמוחל על התשלום, אבל אם היה אומר ע"מ שאין לך עלי דין נזק תנאו בטל. תוד"ה ותיפוק.

המגרש את האשה **ע"מ שתיבעלי לפלוני** בין בזנות בין בנישואין אם נתקיים התנאי הרי זה גט, ואם לא אינו גט.

ואם אמר לה **ע"מ שלא תיבעלי לאבא ולאבין** אין חוששים שתיבעל להם ויתבטל הגט, אלא מותרת לינשא מיד, אבל אמר לה ע"מ שלא תיבעלי לפלוני אינו גט שמא תיבעל לו, כמו ע"מ שלא תלכי לבית אבין לעולם.

ואם אמר לה **ע"מ שתיבעלי לאבא ואבין** אף לרבא אין התנאי קיים כיון שאינו בידה כי הם לא יסכימו, מושא"כ בשר חזיר הוא בידה, ובעילה לפלוני יכולה לשחדו ואם אינו רוצה לבעולה באיסור שאנה ויעבול בהתר.

המגרש חוץ מפלוני

פ"ד: המגרש את האשה ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני, לר"א הוי גט, ולחכמים אינו גט.

כיצד יעשה- לתנא דמתני' יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הא גיטך, ואמר חזקיה דהיינו כרשב"א שסובר שבאומר כנסי שטר חוב צריך ליטלו ולחזור וליתנו ולומר הא גיטך. ולרבי יוחנן אף לרבי צריך לעשות כך, כיון שקנאתו ליפסל לכהונה ולא מהני אמירה לבד כיון שכבר זכתה בו, אבל בכנסי שטר חוב זה לא זכתה בו לכלום.

ואם **כתב בגט** הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני, אע"פ שחזר ומחקו פסול, לפי שלא נכתב הגט אלא על תנאי זה ואין כאן כריתות, ולפי זה בשאר תנאים יכול למוחק, אם יקיים את המחיקה לפני כתיבת "שירי וקיים", והעולם נהגו להחמיר. תוד"ה אם.

ואם אמר כך לעדים (ולסופר) לפני כתיבת התורף לרב ספרא כשר ובלבד שיאמר בשעת מסיירה הרי את מותרת לכל אדם, (דהסופר כתב כמו שיאמר הבעל בסוף. תוס'), ולרבא פסול, אבל אם אמר כך אחר כתיבת התורף כשר כיון שעיקר הגט נכתב קודם הזכרת התנאי. וכן אמר רבא שישתיקו את הבעל שלא יאמר שום תנאי עד אחרי כתיבת התורף.

מתי תנאים פוסלים את הגט-

לרבי כל התנאים שנכתבו בתוך הגט פוסלים את הגט לרש"י פוסלים אפי' אם נתקיים התנאי, ולתוס' (ד"ה כל) אם נתקיימו כשר, ואיירי שלא נתקיימו ומחכם לפני הנתינה, שאין מועילה להם מחיקה. משום שגזורים מחיקה דע"מ אטו חוץ. ולחכמים רק לשון שפוסל בעל פה כגון חוץ דהוי שויר פוסל בכתב, אבל מה שאינו פוסל בעל פה כגון ע"מ אינו פוסל בכתב, לתוס' הפירוש שכיון שמחכם לפני הנתינה כשר.

לרבי זירא המחלוקת היא כשכתבו לפני התורף, ונחלקו אם גוזרים ע"מ אטו חוץ, אבל לאחר התורף כשר לכו"ע, כיון דחוץ אחר התורף אינו פסול אלא מדרבנן, אין גוזרים גזירה לגזירה. ואפי' אמר הבעל לפני כתיבת התורף, דאין דעת הסופר לשם התנאי כיון שעדיין לא נכתב בגט. תוד"ה אבל.

ולרבא המחלוקת היא לאחר התורף ונחלקו אם גוזרים אטו לפני התורף דכולה חדא גזירה היא או לא, אבל לפני התורף פסול לכו"ע דגזרינן אטו חוץ, ולדבריו אם אמר הבעל את התנאי לפני התורף פסול לכו"ע, אפי' נכתב אחר כך. תוס'.

פ"ה. המגרש חוץ ממי שלא יכול לקדשה- האומר לאשה הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ואבין לאחי לאחין לעבד לעכו"ם ולכל מי שאין לה עליו קידושין כגון שאר חייבי כריתות הגט כשר דלאו שיורא הוא כיון שבבלאי הכי לא תפסי קידושין, אבל אם אמר לה אלא אלמנה לכה"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממוזרת ונתינה לישראל, בת ישראל למזמר ולנתין גבעונים מז' אומות, דאסורים משום "לא תתחתן בס", וכל שיש לה קידושין עליו בעבירה כגון שאר חייבי לאוין, הגט פסול דכיון שהאישות מונעת את הקידושין הוי שויר בגט.

המגרש את האשה **חוץ מקידושי** פלוני שהוא **קטן** הגט פסול, כיון דאתי לכלל הויה, דמהאי טעמא קטנה מתגרשת אם קיבלה גט לאחר מיתת אביה, אפי' בקידושי אביה שהם דאורייתא, ולא נחשב שאינה ראויה לקידושין וכתיב "ויצאה והיתה" שאינה ראויה להתגרש אם אינה ראויה לקדש עצמה, כיון דאתיא לכלל הויה.

כמה ספיקות אי חשיב שויר בגט-

המגרש את האשה חוץ מאלו העתידים להוולד, (ושאני מעבד ועכו"ם שאינם עומדים להתגיר).

חוץ מבעל אחותה, שהיא ראויה לו אם תמות אחותה, (ושאני מעכו"ם דגירות לא שכיחא ומיתה שכיחא).

חוץ מזנותין שלא תיבעלי בזנות, אי נימא שבנישואין לא שייך, או שגם ביאה הוי שויר וצד אישות קרינן ביה. ואין ראיה מחוץ מאבא ואבין, דדילמא כוונתו באופן שיעברו וישאוה.

חוץ מביאה שלא כדרכה, אי לא שייך ככדרכה, או ד"משכבי אשה" כתיב.

חוץ מהפרת נדרים דאינו בנישואין בנישואין, או דחשיב שויר דכתיב "אישה יקימנו".

חוץ מתרומותין (שאם תנשא לכהן לא יאכילנה בתרומה. רש"י. והק' התוס' (ד"ה חוץ) דבלאו הכי אינה אוכלת דגרושה מתחללת בביאת כהן, אלא איירי שהמגרש כהן רוצה שהיא תמשין לאכול בתרומה). דאינו שויר בנישואין, או דחשיב שויר ד"קנין כספו" כתיב.

חוץ מירושתך שאם תמותי אני יורשך, דאינו שויר בנישואין, או דחשיב שויר דכתיב "לשאריו וירש אותה".

חוץ מקידושין בשטר אלא בכסף וביאה, שהרי יכול לקדשה בכסף וביאה, או הוי שויר דכתיב "ויצאה והיתה".

תיקו.

נוסח הגט

פ"ה: לרבנן כותב בגט הרי את מותרת לכל אדם, ולרבי יהודה כותב ודן דיהוי לכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין וגט פטורין למהך לאינסבא לכל גבר דיתצביין, ומחלוקתם היא אם ידים שאין מוכיחות הויין ידים, שהרי בנוסח הרי את מותרת לכל אדם אינו מוכיח שכונתו לגרש בגט זה, דשמא מגרש בדיבור והשטר לאריה. והיינו שנחלקם אף צריך לכתוב 'ודן', ובגזרים מבואר שנחלקו אם צריך לכתוב מינאי, ושני הדברים נכונים. תוד"ה אע"ג. ואב"י סובר ש"ים שאין מוכיחות הויין ידים, והא דאמר הכא לא לכתוב ודין אלא ודן, שמא לשופרא דשטרא קאמרו הכי. שם.

ואם כתב לה הרי את בת חורין לא הוי גט שכבר לפני הגירושין היא בת חורין. ואם כתב לה הרי את לעצמך הוי גט, דאי מהני בשחרור דקני גופיה כ"ש באשה שלא קנה גופה.

דקדוקים בנוסח הגט - לא יכתוב ודין דמשמע דין ואם אינו דין לגרשה אינו מגרשה, אלא ודן. ויכתוב אגרת ולא איגרת שהוא גג (ואף שאגרת מן הדין כותבים בלא י', ומ"מ איגרא שהוא לשון גג גרילים לכותבו ע"י. ויכתבו ואגרת ולא אגרת, דמשמע שזה המשך ללשון הגט ולא אגרת שלומים. תוד"ה ולא), למהך ולא לימהך דמשמע שתהיה לו מספר זה ואילך ולא למחך דמשמע חוכא שמצחק בה, דיתיהוויין ודיתצבייין עם ג' יודין משמע שהכונה לאשה זו ולא לאחרות, (ויהיו בתיבות אלו ה' יודין, ג' יחד בסוף התיבה, ואחד אחרי הד' ואחד אחרי הת'. תוד"ה דתהוויין), ויארִיך את הו' של תרוכין ושל שבוקין ושל כדו שלא יראה י' ויהיה משמע שהכונה לגרושות ועובות דעלמא, וכדי משמע בלא גט, (והתוס' ד"ה ולורכיה) מסתפקים אם צריך להאריך ממש, או שהכונה שלא יעשנה קצרה ויתראה כמו י'. ומ"מ זה ודאי שהגט כשר גם אם לא האריך. ומעשה בגט שלא היה ניכר היטב ההבדל בין ו' ל'י, ורבינו אליהו הביא תינוק דלא חכים ולא טיפש כדי שיקרא את התיבה. וכן בה' דלמהך מסתפקים התוס' אם צריך להרחיק את הרגל מהגג יותר מהרגיל או לא). ולא יכתוב לאיתנסבא אלא להנסבא שלא ישתמע לא יתנסבא.

נוסח טופס הגט - פטרי'ת יתיכי לכי אתנ פלוני'ת בת פלוני דהוית אינתית מקדמת דנא, וכדו פטרי'ת ושבקי'ת ותרוכי'ת יתיכי די תהויין רשאה ושלטאה בנפשייכי למהך להתנסבא לכל מאן דיתצביין ואינש לא ימחי בידייכי מן יומא דנן ולעלם, ודן די יהוי לכי מינאי גט פטורין וספר תירוכין ואגרת שבוקין כדת משה וישראל.

רבא תיקן לכתוב בגט איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוני'תא אינתתיה דהות אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן (לאפוקי מרבי יוסי דס"ל שזמנו של שטר מוכיח עליו ואע"ג הלכה כרבי יוסי צריך לעשות לכ"ע כדי שלא יצא שם פסול על משפחות ישראל) ולעלם (לאפוקי מהאומר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי דאף שמגורשת לגמרי מ"מ יהי' לעז).

נוסח גט שחרור

בשטר שחרור שפחה כותב הרי את בת חורין, או הרי את לעצמך. ואם כתב לה הרי את מותרת לכל אדם לא הוי שחרור כיון שלא הוציאה ממנו למלאכה, וממילא אף לכן חורין אסורה, ואם כתב אין לי עסק בך הוי שחרור.

המוכר עבדו לעכו"ם יצא לחרות אע"פ שקנסוהו שיפדוהו עד עשרה בדמיו ישתעבד בו עוד, וצריך גט שחרור מרבו ראשון להתירו בבת ישראל, ולרשב"ג אם כתב לו לכשתברח ממנו אין לי עסק בך זהו שחרורו.

פ"ו. רב יהודה תיקן לכתוב בשטר מכירת עבדים עבדא דנן מוצדק לעבדו שאין ערעור לעבדות, ופטיר ועטיר מן חרורי מופלג מכל חירות, ומן עלולי ומן ערורי מלכא ומלכתא שאינו מוכתב למלכות, (דאם הוא מוכתב למלכות הוי מקח טעות, ומ"מ כותבים זאת לשופרא דשטרא. תוד"ה מן, השני. עוד כתבו התוס' ד"ה מן, הראשון) שגורסים מן ערורי ומן עלולי מלכא ומלכתא, דלשון עלילה שייך במלך, ולשון ערעור שייך בכל אדם) ורשום דאיניש לא אית עלוהי שאין עליו סימן עבדות מאדם אחר, (וי"ג ורשו דאיניש, והיינו שאין עליו מלוה. תוד"ה רושם), ומנוכה מכל מום כגון ליסטסיס מזוזין דמקחו בטל ומכל שחין דנפיק עד טצהר) (-שנתיים) חדת ועת"ק, דמאיס, ודרך לחזור עד שנתיים, ואם לא התנה אף המקח בטל בסיימפון. (הגמ"ל מבאר'ת מרי רפואת שחין זה).

גיטין פסולים שאם נישאת הולד כשר

כתב בכתב ידו ואין עליו עדים ומתני' דלא כר"מ, ואי כר"מ י"ל דכתב ידו כמאה עדים דמי, וקרינן ביה וכתב ונתן, ורבנן פסלו גט זה שמא יבוא להכשיר גט בכתב סופר, שבזה הולד ממזר.

יש עליו עדים ואין בו זמן.

יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד.

אבל **גט ישן** י"א שאם נישאת לא תצא וי"א שמותרת לינשא לכתחילה.

גט קרח לר"מ כל המשנה מומטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר, ולרבנן תצא.

גט הפסול משום **שלום מלכות** תצא, ולר"מ הולד ממזר.

שליח המביא גט ממדינת הים **ולא אמר בפני נכתב ובפני נחתם** לר"מ יוציא והולד ממזר, ולחכמים אין הולד ממזר אלא יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה ויאמר בפ"נ.

פ"ו: יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד, לרב ורבי יוחנן איירי בכתב יד של הבעל ואשמועינן דלכתחילה לא תינשא, ולשמואל אפי' בכתב סופר בדיעבד לא תצא דסופר הוי במקום עד שני, ואם הסופר הוא מובהק ובקי בתורת גיטין ולא יכתבנו אלא אם שמעו מפי הבעל, מותרת להנשא לכתחילה.

אם בג' גיטין דמתני' תצא - לרב אם יש לה בנים קודם שנודע לנו שבגט זה נישאת לא תצא שלא להוציא לעז ממזרות על בניה, ואם אין לה בנים תצא, וללוי ורבי יוחנן ורבי חלפתא לא תצא.

ט"ו עריות הפטורות צרותיהן, אם הערוה היתה מקודשת מספק (שזרק לה קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה), או מגורשת מספק (ג' גיטין דמתני' הפסולים ואם נישאת הולד כשר) צרתה חולצת ולא מתייבמת שמא אינה זקוקה ונמצא נושא אשת אח שלא במקום מצוה.

כל העופות פוסלין במי חטאת אם שתו מהם, מפני שמקייאים מים שבפיהם, וכבר בטלו המים מתורת מי חטאת, (והתוס' ד"ה כל) דנים אם הפסול מצד דבעינן שתאה חיותן בכלי, או משום הסח הדעת, אבל משום מלאכה אין נפסלים אחר קידוש), חוץ מן היונה מפני שמוצצת ואין המים שבפיה חוזרים ומטפטפים בתוך הכלי. ולרבי חלפתא קרצית (דיבבתא דביני כיפי) גדולה כזית אינה פוסלת וקטנה פוסלת.

עידי מסירה - לשיטת רבי אלעזר גט כשר להנשא לכתחילה אפי' בלא עדים ואינו כתב ידו אם יש עידי מסירה, וגובה בו מנכסים משועבדים אם שטר הוא וכן בגט גובה כתיבה מנכסים משועבדים, שאין חתימת העדים בגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו העידי מסירה ויערער הבעל לומר לא גירשתיה. לרב הלכה כר"א בגיטין ולא בשאר שטרות, ולשמואל הלכה כר"א אף בשאר שטרות. ולשיטת רבנן גט שיש עליו רק עידי מסירה פסול, ואמרו רבי ינאי ורבי יוחנן שאפילו ריח הגט אין בו.

נתערבו ב' גיטין ושמותיהם שווה נתון שניהם לזו ושניהם לזו, ואם אבד אחד השני בטל. והיינו כר"מ דעידי חתימה כרתי, שהרי בכל גט אין העדים יודעים למי ניתן, ולר"א דעידי מסירה כרתי, לרבי ירמיה פסול דלא ידעי באיזה גט מתגרשת ואין זו נתינה לשמה מבותרת ובעינן נתינה לשמה, ולאב"י כשר וא"צ נתינה לשמה.

חמשה שכתבו גט אחד וכתבו בו שמות כולם והעדים חתומים למטה, יתנו גט זה לכל אחת מהן, אבל אם כתב טופס נפרד לכל אחת אינו כשר אלא למי שהעדים נקראים עמו והיינו התחתון, אבל העליונים פסולים שמא לא העידו אלא על התחתון.

פ"ו. לרבי יוחנן טופס נפרד היינו שכתב זמן נפרד לכל אחד וכיון שהזכיר שמות נפרדים לכל אחד הוי כל אחד גט לעצמו ואין העדים חתומים אלא על האחרון, ואע"פ שגט שכתוב בו שאלו בשלום פלוני פסול שמא חתמו רק על השאלת שלום, מ"מ היכא שכתוב ושאלו בשלום פלוני כשר, והכא איירי שכתוב בו ופלוני ופלוני, ואיירי שכולם נכתבו ביום אחד שאין בו פסול נכתב ביום ונחתם בלילה וכ"ש שאם נחתם לאחר זמן פסול, ואם יש רווח בין זוג לזוג פסול לריב"ב.

ולר"ל אף אם כתב זמן אחד לכולם אינו כשר לכולם עד שיכתוב אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית, ואיירי שחזר וכתב פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית ומ"מ כיון שכללם בתחילה נחשב שהעדים מעידים על הכל, דבלא זה פסול דכתיב "וכתב לה" ולא לה ולחברתה, ואם יש זמן לכל אחד ויש רווח לכל אחד אין כשר אלא מי שהעדים נקראים עמו, ולר"מ אף בלא רווח פסול מפני שהזמן מפקיך.

הכותב נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררים זה את זה, והיינו בשני שטרות ומסרם בבת אחת.

דיני חתימת העדים

כתב ב' גיטין זה בצד זה לרוחב המגילה, והחתים ב' עדים עברים מתחת הראשון לתחת השני ששמו מתחת הראשון ושם אביו מתחת השני, ואחריהם ב' עדים יונים ישראלים מאריך יון שחותמים שם האב ואח"כ שמם, וא"כ היוונים חתמו על הגט השני, הגט שעליונים נקראים עמו כשר, והשני פסול, שמא חתמו התחתונים שלא כדרכם וגם הם חתומים על הגט הימני, וזעירוי תנא ששניהם כשרים, דאין העדים העליונים פוסלים את התחתונים, כדמצינו שגט שבינו לבין חתימות העדים חתומים שם קרובים כשר, אבל אם

השאריו ב' שיטין פסול, דאורי פוסל יותר כמו שבסוכה אויר פוסל בג' וסך פסול בד'.

ואין להכשיר את הגט הראשון מכח חתימת השם עצמו (ואף שלא כתוב שם עד, התיבה עד שכתובה תחת הגט השני הולכת גם על זה. תוד"ה וליכתשר), ואת הגט השני מטעם המילים בן יעקב עד, ונמצא ששני הגיטין כשרים מכה שני העדים הראשונים, (ותלינן להכשיר משום דאיכא גרלים לדבר כיון שחתם שם אביו תחת הגט השני. תוד"ה וניחוש), דמייירי שכתב את התיבה בן תחת הגט הראשון. ואין להכשיר את הראשון מטעם 'ראובן בן' (דמשמע שזו חתימה של בנו של ראובן. רש"י. ולתוס' ד"ה וליכתשר, השני) הכונה שראובן הוא בן של יעקב, ולא כתב שם אביו כיון שזה כתוב על הגט השני ונקרא יחד), ואת השני מכה 'יעקב עד' שהוא עד אחר, שהרי שם האב אינו מעכב בחתימה, דמייירי שלא כתב 'עד' והיכא שלא חתם פלוני בן פלוני בעינן עד, או שמדובר שיודעים שחתימה זו אינה של יעקב אלא של בנו, (אבל בלאו הכי תולים שהחתימה של יעקב, מפני שהשליח שאומר בפני נכתב ובפני נחתם מכיר את החתימה, או דמייירי בארץ ישראל שא"צ קיום אא"י שי עליו עוררין. תוד"ה דידעינן), ואין לתלות שחתם בשם אביו על הגט השני, והוא חתם על שניהם, דאין דרך אדם לחתום בשם אביו. ואף שסימן כשר לחתימה, לא חציף איניש לעשות שם אביו סימן לחתימתו. וכתבו התוס' ד"ה ודלמא) שאף שסימן כשר וכן כשכר נתפרסם, היכא יש להכשיר כיון ששמו חתום תחת הגט הראשון.

פ"ז: ואם העד הראשון והשלישי עברי, והשני והרביעי יווני שחתם היוני יוסף תחת השמאלי ובן שמעון חתם בשורה הבאה תחת הימני, שניהם פסולים, שמא חתם גונדלית (אחד היונים חתם שלא כמנהגו) ויש כאן שלשה עדים על גט אחד ועד אחד על הגט השני, (ועיין רש"י), וזעירוי תנא ששניהם כשרים, שהרי אפשר להכשיר גט בעד עברי ועד יוני.

אם כתב את סיום הגט בדף השני והעדים חתמו שם כשר, ואיירי שנשאר ריק מתחת העמוד הראשון (ואין לחוש שסיים וחתכו מפני תנאי שהיה בו, וחתך ראשו של שני, והעדים לא חתמו על שלו), ויש מקום ריק מעל העמוד השני (ואין לחוש שנמלך מהראשון ונמצא הראשון בטל (דאף לרב נחמן דס"ל שגט שביטלו חזר ומגרש בו, היכא שלא נכתב כולו מודה שאין חזור ומגרש בו. או שהכונה שנמלך וכתב את המשך הגט לשם זוג אחר. תוד"ה ודלמא), אי נמי מסתבר שלא נחתם באותו יום, ובשני כתוב גט אחר וחוזר ונמלך לגרשה וחתך עליונו של שני), וזעירוי לחוש שיש כאן ב' גיטין, ואיירי שכתב הרי את מלמטה למעלה, שאין לחוש שנמלך באמצע הענין בין הרי את למותרת, ומ"מ בעינן שיהיה ריוח למעלה ולמטה, דאל"כ שמא חתך באופן שהרי את למטה ומותרת למעלה. תוד"ה כולי), ולרב אשי איירי שניכר שלא נחתך הקלף שהוא שחור ועב, ואיירי שאין רווח למלטה, דאם יש רווח שמא נמלך.

וכתבו התוס' ד"ה הכא) שמבואר כאן שגט או שטר שאין בו ריוח כלל למעלה ולמטה כשר, ולא חוששים שבעל השטר יחתוך חלק מהשורות שלמעלה, כיון שהזמן וכל הזכויות שלו כתובים שם ולא חוששים שיתחוך זכויותיו.

אם העדים חתמו למעלה או בצד או מאחורי הגט בגט פשוט פסול דתיקנו שיהיו עדין בתוכו, ואין נ"מ לאיזה כיוון החתימה, ורב שהיה חותם בצד הגט היינו באיגרת זימון לב"ד.

כתב גט מהאמצע למטה ועוד אחד מהאמצע למעלה, והעדים חתומים באמצע, שניהם פסולים שאין החתימה נקראת עם אף אחד. אם כתב גט אחד עד האמצע, וגט שני מהצד השני עד האמצע, והעדים חתומים באמצע, כשר הגט שהעדים נקראים עמו שגג החתימה היא כלפוי.

אם חתמו העדים בין שני גיטים כשר הגט שהעדים חתמו בסופו.

גט שכתבו עברית ועדיו יונית או איפכא, או שעד אחד עברי ועד אחד יוני, כשר.

אם חתם איש פלוני עד, או בן איש פלוני עד, או איש פלוני בן איש פלוני ולא כתב עד, כשר, וכך היו עושים נקיי הדעת שבירושלים שלשונם קצרה. ור"ח ור"ת (תוד"ה וכך) גורסים שנקיי הדעת היו כותבים חניכותו וחניכתה.

פ"ח. כתב סופר ועד כשר, ואמרו רבי ירמיה שהכונה שהסופר חתום עליו ואין חוששים שהבעל אמר לשניים לחתום והחתימו את הסופר משום כיסופא, והיינו כרבי יוסי דמלי לא מימסרן לשליח. וכתבו התוס' ד"ה אמר) שמשמע בגמרא דקי"מא לן שחתם סופר ועד כשר בשאר שטרות, אבל כתב סופר ועד פסול אפילו בסופר מובהק, ודלא כשמואל שהכשיר לכתחילה כתב סופר מובהק ועד אפילו בגיטין. ומ"מ להלכה אין להכשיר חתם סופר ועד בגט.

כתב חניכתו שם לווי של משפחה וחניכתה כשר, והיינו עד ג' דורות, ולרשב"א עד ג' דורות כשר מכאן ואילך פסול.

לא הרבה ארץ ישראל עד שעבדו בן ז' בתי דינים עבודה זרה, ירבעם בן נבט, בעשא בן אחיה, אחאב בן עמרי, יהוא בן נמשי, פקח בן רמליהו, מנחם בן גד, הושא בן אלה.

הושע ביטל את השומרים שהושיב ירבעם שלא יעלו לרגל ואעפ"כ לא עלו, ואמרו הקב"ה שאותם שנים שלא עלו ילכו בשבי.

צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו בעוד גלות יכניה שקדמה להם י"א שנה שהיו בה חרש ומסגר קיימת וילמדום תורה, וכמה היו אלף. ולעולא הצדקה היא שהקדים ב' שנים לפני מנזין ונושנתם שאם שהו עד נושנתם היה מתקיים "כי אבוד תאבדון". (דמתחילה היו עובדי ע"ז, דפסלו של מיכה היה עמהם. תוד"ה שמע).

פ"ה: גט מעושה - בישראל גט מעושה בחזקה כדין בהגן דיוציא ויתן כתובה, או שהיא אסורה לו כשר, אבל שלא כדין פסול להתירה לינשא, ובעכו"ם אם מעושה כדין פסול ופוסל מן הכהונה משום ריח הגט, (ואם כפו אותו על פי ישראל כשר, שהרי א"צ שהמומחין עצמם יפכוהו. תוד"ה ובעובדי), ואם מעושה שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו. לרב משרשיא מדאורייתא גט מעושה ע"י עכו"ם כשר, וחכמים אמרו שפסול כדי שלא תלך האשה לעכו"ם שיעשוהו לכתוב גט, והגמ' דוחה שודאי אינם יכולים לכפות ישראל לגט, דא"כ למה שלא כדון אין בו אפי' ריח הגט דמאי שנא מישראל, אלא כדין בעכו"ם אם אינו גט חוששים שיאמרו שאף בישראל אינו גט וההוא גיטא מעליא הוא, אבל שלא כדון אין חוששים שיאמרו שגם בישראל בגט מעושה כדון אינו גט, ואין לגזור אטו גט מעושה שלא כדין, דהוי גזירה לגזירה.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (לרש"י קאי על השבעים זקנים שעלו עימו להר לפני מתן תורה, ואף שפרשה זו כתובה אחרי מתן תורה היא נאמרה לפני מתן תורה, ונבנה המחוב והעלו עליו עולות ושלמים ובאותו דם נכנסו לברית. ולתוס' (ד"ה לפניהם) לפניהם היינו לפני "אלוהים" טובא דכתיב בפרשה, והיינו מומחין), ולא לפני עכו"ם, ולא לפני הדיוטות שאין מומחין אלא סמוכין. (ומשמע דמייירי בכשרים לדון, ובקידושין לומדים מה שהשוה הכתוב אשה לאיש לכל דנינם שבתורה, והתוס' מסתפקים אם אשה כשרה לדון. תוד"ה ולא). ואמרו רב יוסף שאנו כופים לגט ע"י שליחות בני ארץ ישראל, כמו שדנים הודאות והלוואות, אבל גזילות וחבלות לא, בדמילתא דלא שכיחא לא עבדינן שליחותיהו. וכתבו התוס' (ד"ה אי) שמה שמצינו שדנים גזילות וחבלות בבבל, י"ל שהיו דוחקים אותו ע"י שקבעו זמן לדון בארץ ישראל, או שדווקא גזילות שע"י חבלות. שחבל בחבירו וגזל לו, אין דנים בבבל. עוד כתבו התוס' (ד"ה במילתא) שמקבלים גרים בבבל אף שצריך ג' מומחין, דעבדינן שליחותיהו חדשיב מילתא דשכיחא, ואף שכתע אין מומחין בארץ ישראל, שליחותיהו דקמאי קעבדינן.

מתי חוששים לקול

פ"ט. זנות ופריצות - אם יצא קול לפני שנישאת לכהן (תוד"ה אכלה) שאכלה או גירגרה או הניקה בשוק, לר"מ תצא, ולר"ע לא תצא עד שישאו ויתנו בה מזוזרות בלבנה, ולרבי יוחנן בן גורי אינה נאסרת אלא על פי דבר ברור. ואמרו רבא שאם יצא קול על פניה שזינתה לעכו"ם ועבד מותרת לכהן, דפריצותא בעלמא חזו לה ששיחקה בשוק או שמועץ לה בין דדיה. רש"י. וה"ה כשיצא קול שזינתה עם חייבי כריתות, ודעת רבינו יצחק שסתם בעילת זנות שלא ידוע ממני פוסלת לכהן, והרי היא בחזקת בעולה לממזר ולנתין עד שתביא ראיה לדבריה, דאין אשה בודקת למי היא מזנה, ולשיטת רבן גמליאל (כתובות י"ד). האשה נאמנת לומר שהוא כשר, ומי"מ אם אמרה לא נבעלי או שאינה יודעת למי נבעלה גם לר"ג פסולה. תוד"ה בעולה.

מתי אין חוששים לקול - יצא קול על בתולה שהיא בעולה מותרת לכהן גדול, דדילמא פריצותא בעלמא חזו לה, אלא על פניה שהיא נשואה או שהיא ארוסה זה ימים, דאין חוששים אלא לקול שנתקדשה היום, או שיצא הקול שנתקדשה ולא אמרו למי, או שנתקדשה בעיר אחרת, או שיצא הקול שהיא ממזרת או שפחה, או שיצא קול שפלוגי הקדיש את נכסיו לא נאסרו עליו, או שיצא הקול שהפקיר את נכסיו, אין חוששים לאלו.

בקידושין וגירושין - אשה פניה שיצא קול שנתקדשה הרי זו מקודשת ולא תינשא לאחר בלא גט, ואף אם יצא קול שנתגרשה אינו כלום, דכל קלא דבתר נישואין כגון שיצא הקול על אשת כהן שנתגרשה או שזינתה לא חיישינן ליה, וודאי שאין מתירים אשה לשוק מחמת קול שנתגרשה. אבל על זו שהיא מקודשת מחמת הקול אם יצא קול שנתגרשה הרי זו מגורשת ומותרת לכל, דהוי קול ושוברו עמו.

מה נקרא קול של קידושין - דווקא שיצא קול שהיו נרות דולקות ומיטה מוצעת ובני אדם נכנסים ויוציאים ואומרים שפלוגית נתקדשה היום חוששים לקידושין שלא יאמרו משיאין אשת איש (אבל אם אמרו מתקדשת שמא לבסוף לא נתקדשה), וכן אם שמעו קול ובודקים שפלוגי שמע מפלוגי ופלוגי מפלוגי והלכו למדינת הים חוששים, והיכא דאיכא רגלים לדבר א"צ לברר מי שמע ממיי (תוד"ה עד שמגיעים לדבר הברור), אבל קול הברה סתם לא.

לרב חסדא אין חוששים לקול עד שיצא מפי הכשרים, ולרב ששת אף מפי נשים.

אם מבטלים קול שיצא (ע"י שמשתיקים את הקול, אי נמי אם חזרו מוציאי הקול ממדינת הים ואמרו להד"מ. רש"י. והתוס' (ד"ה מבטלין) חולקים על הפירוש הראשון של רש"י). בסורא מבטלים קול ובנהרדעא לא מבטלים קול. ובמעושה שיצא הקול שקידשה בתמרים שלא נתבשלו כל צרכם מבטלים את הקול, משום שיאמרו שלא היה בהם פרוטה ואין חשש שיאמרו שמשאי"ם אשת איש. וכן אם יצא קול שנתקדשה לאחד מבניו של פלוני מבטלים את הקול, מפני שיאמרו שנתקדשה לקטן, וכן אם נראה גדול אבל חכמתו כקטן.

אמתלא - אם יש אמתלא אין חוששים לקול, כגון שגירש על תנאי או שקידש ספק קרוב לו ספק קרוב לה, לרבי יוחנן דווקא שהיתה האמתלא מיד, ולרבה בר רב הונא אפי' עד י' ימים.

פ"ט: לרב זביד חוששים לאמתלא אף אם יש מקום לאמתלא. ולרב פפא דווקא כשיש אמתלא, ואם הבעל בא ומערער חוששים לאמתלא אם יש מקום לאמתלא. והא דתנן שאשת איש שהלך בעלה למדינת הים ואמר לה ע"א מת בעלך ונתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לו אבל אם נישאת תצא מזה ומזה אע"ג דאנוסה היא שמא יאמר שגירש הראשון, ומי"מ בנתקדשה מותרת לחזור, לרב כהנא החילוק הוא דכאן יש אמתלא שקידשה על תנאי, שהיה בעלה חביב לה, ולרב פפא הטעם משום שהבעל מערער, ודווקא שלא נישאת אבל אם נישאת דעבדה איסורא שעליה לדקדק כיון שאין כאן אלא עד אחד קנטוה רבנן.

קול שלא הוחזק בבי"ד שלא בדקו בי"ד אחריו אינו קול.

אין חוששים לקול אחרי הנישואין שיצא הקול שלפני הנישואין נתקדשה לאחר, אינה צריכה גט, דאי"כ נאסרה לבעל, ואחרי אירוסין לרב אשי חוששים ומגרש ראשון ונושא שני, ולרב חביבא אין חוששים וא"צ גט שלא תתגנה עליו, וכן הלכה. ור"ת התיר בלי גט אשה שיצא קול אחר נישואיה שנישאת לפני כן לאחר, ואותו אחר היה בחופתה, דהוי קלא דבתר נישואין, ועוד שכיון שהיה שם חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה.

יצא קול שנתקדשה לאחד ובא אחר וקידשה בעדים אע"פ שבנהרדעא אין מבטלים קול, מ"מ יש לברר אם נתקדשה לראשון, מפני שאם יתברר שקידשה תצא משני בלא גט, ולרב הונא בכל גוונא צריכה גט משני, ואפי' באשת איש גמורה, כדרב המנונא שאשה שאמרה לבעלה גירשתינא נאמנת דחזקה אינה מעיזה פניה בפני בעלה, ולשמואל דווקא בפניו אינה מעיזה, וגם רב המנונא מדבר דווקא בפניו, ומי"מ להחמיר להצריכה גט משני מחמיר רב המנונא אפילו שלא בפניו, והא דבכתובות כ"ב. נאמנת שלא בפניו משום חזקה, היינו בצירוף מיגו. (תוד"ה ואידן). ואם בדקו את הקול ולא מצאו דבר ברור לרב הונא הראשון מגרש והשני נושא אם ירצה, אבל לא איפכא דאתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין שקידשה שני אחר שגירשה הראשון ובא הראשון להחזירה, (ובמצאו דבר ברור פשיטא שלא יגרש שני וישא ראשון, דחיישינן שגירשה ראשון ומצא מחזיר גרושתו משנישאת. תוד"ה אמר), ולרב שיננא בריה דרב אידי יכול השני לגרש והראשון לישא, דיאמרו שהיו קידושי טעות, וכן הלכה.

מעשה שיצא קול פסול על גט, ונתנו גט שני, ולא הצריך רת להמתין ג' חודשים מהגט השני, כיון שהראשון כשר ואינו בו אלא חשש לעז. ור"י החמיר דבדר.

מתי יגרש האדם את אשתו

צ"ב לב"ש רק במצא דבר ערוה דכתיב **"ערות דבר"**, ולב"ה אפי' הקדיחה שרפה תבשילו דכתיב **"ערות דָּבָר"**, וב"ש לומדים מדבר דווקא בשני עדים מוציאה אבל בלא עדים אינה נאסרת עליו. ולר"ע אפי' מצא אחרת נאה הימנה דכתיב "והיה אם לא תמצא חן בעיניו, ד"כ"י" משמש בד' לשונות- אי, דילמא, אלא, דהא, לב"ש כי היינו דהא מפני שמצא בה ובלאו הכי לא יגרשה, וכן לב"ה, ולר"ע היינו אי נמי אם לא מצאה חן בעיניו, או אם מצא בה ערות דבר.

אם גירש בלא סיבה אין כופים להחזירה, מדגלי רחמנא באונס לא יוכל לשלחה כל ימיו ואם שילחה מחויב להחזירה (ואינו לוקה על שילוחה דהוי ניתק לעשה).

אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך- שלא יהא ליבו לגרשה והיא יושבת תחתיו.

כשם שהדעות במאכל שיש איסטניס יותר מחבירו שיש שמקפיד על מיאס מועט וכי' כן הדעות בנשים יש מקפיד על פריצות מועט וכי', יש שנועל בפני אשתו ויוצא וזו מידת פפוס בן יהודה ואינו הגון מפני שמתוך כך נכנסת איבה ביניהם ומזנה תחתיו, ויש שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה וזו מידת כל אדם, ויש שרואה את אשתו

יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ופרומה משני צדדיה באצילי ידיה ורוחצת במקום שבני אדם רוחצים (ואם רוחצת עם בני אדם ממש ורגלים לדבר שהיא זונה ואסורה לו), וזו מידת אדם רע, ומצוה לגרשה, והמקדשה קראו הכתוב "אחר" שזה הוציאי רשעה מביתו וזה הכניסה לביתו, זכה שילחה לא זכה קוברתו, וכדאי הוא במיתה.

צ"ב כי שנא שלח- בזווג ראשון אשת נעורים שנאוה המשלח, כי אפי' מזבח מוריד עליו דמועות, ובזווג שני אם שונא אותה ישלחה.

מסכת קידושין

ספר קידושין, יד פאנון

ספר קידושין, יד פאנון

ספר קידושין, יד פאנון

הקדמה כללית למסכת קידושין - ישנם סוגים שונים של בעלויות וזכויות שיש לאדם לגבי הפץ מסוים או לגבי קרקע או לגבי אדם אחר וכדומה, כגון בעלות אדם על רכוש מסוים קרקע או מטלטלין, או על אדם אחר שהוא עבדו, וכן שייך קנין אישות לאיש באשתו. ובכל סוג קנין משתנים הזכויות שיש לבעלים באותו דבר שהוא קניינו, לפי הענין המתאים לאותו דבר.

כדי לקנות דבר צריך לעשות מעשה קנין, כגון תנינת כסף עבור קנית קרקע או משיכת מטלטלין וכדו', ולא מספיק ששני הצדדים סיכמו ביניהם בדיבור את המכירה, ויש קניינים שיש מחלוקת אם הם מועילים לדברים מסוימים או לא, כגון מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש האם אפשר לקנות מטלטלין ע"י כסף.

בקנין של נכסים בדרך כלל הפסקת הקנין נעשית ע"י שאדם אחר קונה מהבעלים את הרכוש שלו (או כאשר הבעלים מת והחפץ עובר ליורשים), אבל בקנין של אשה או עבד יש דרכים מיוחדות להפסקת הקנין, כמו גט באשה וחליצה ביבמה או זמן מיוחד שעבד עברי יוצא בו (שנים או יובל, וסימני נערות באמה עבריה).

בחלק הראשון של מסכת קידושין מתבארים דרכי הקנין של אשה לבעלה (ב.- י"ג.), קנין יבמה (י"ד.), קנין ודיני עבד עברי ואמה עבריה (י"ז.- כ"ב.), קנין עבד כנעני (כ"ג.- כ"ה.), קנין בהמה (כ"ה.), קנין קרקעות ומטלטלין (כ"ו. – כ"ט.).

האשה נקנית

קנייני אשה ויבמה

אשה שהתקדשה לבעלה ע"י כסף שטר או ביאה, הרי היא מאורסת למקדש, ודינה כאשת איש, ואסורה לכל העולם, והבא עליה חייב מיתת בי"ד, ואם רצה המקדש לגרשה צריך לתת לה גט. אמנם אין הבעל יורשה ומיטמוא לה ואינו חייב במזונותיה וקוברתה עד כניסתה לחופה. (להרמב"ם היינו שמביאה לביתו ומתייחד עימה, להר"ן די שמוכינסה לביתו, וי"מ שהכונה לפירסת הניומא על ראשה או שישבו במקום המיוחד לכך). ולהלן יבואר באלו דרכים האשה נקנית, ומגלן שהאשה נקנית בדרכים אלו.

ב. קנין אשה - האשה נקנית לבעלה בג' דרכים: בכסף שנותן לה ואומר לה הרי את מקודשת לי, שטר - כותב לה על הנניר אע"פ שאינו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי, וביאה -בא עליה ואומר הרי את מקודשת לי בביאה זו. וקונה עצמה להיות ברשותה לינשא לאחר בשני דרכים, בגט ובמיתת הבעל.

שיעור הכסף לקידושין - לבית שמאי קידושי אשה בכסף היינו בדינר או בשוה דינר, ולבית הלל בפרוטה של נחושת (שהיא אחד מוח' באיסר האיטלקי של כסף. והיכא שהחלו האיסרים פרוטה היא אחד משהם מאיסר. תוד"ה אחד), או בשוה פרוטה. ובמקרה רגיל ב"ה הם לחומרא וב"ש לקולא וכדאיאת בעדיוות, אמנם אם קיבלה קידושין מאחר ב"ש מחמירים יותר מב"ה. (תוד"ה ב"ש).

מגלן ששוה כסף ככסף - המקור בתורה ששוה כסף ככסף הוא מדכתיב בעבד עברי וכן בנזיקין "ישיב", ואף ששני כתובין הבאים כאחד אין מלמדוין, הכא תרוייהו צריכי, דאי"ל ללמוד נזיקין מעבד, דשמא כמו שצריך מיטב צריך גם כסף, אי נמי דווקא בעבד הקלו כדי שלא טימע בין העכו"ם, וא"א ללמוד עבד מנזיקין, דהוי"א שיעטרכו בשוה כסף דווקא מיטב כמו בנזיקין, אי נמי עבד חמור לפי שגם הוא גרם למכירתו (שנשא ונתן בפירות שביעית כדלקמן כ.ו). והא דבעי קרא בפדיון הבן והקדש, היינו כדי למעט שאין פודים אותם בקרקעות ובשטרות. (תוד"ה בפרוטה).

קנין יבמה - היבמה נקנית ליבם, להיות כאשתו לכל דבר, שאם בא לגרשה צריכה גט ולא חליצה, **בביאה**, אבל שטר וכסף אין מועילים בה מן התורה, אלא מדרבנן לפוסלה על שאר אחיו, ולא ליורשה וליטמא לה ולפוטרה מן החליצה. וקונה עצמה בחליצה ובמיתת היבם.

ב: ביאור לשון האשה נקנית - הא דתני במתני' האשה נקנית, ולא תני האשה מתקדשת, משום שקידושי כסף נלמדים קיחה קיחה משדה עפרון (דכתיב "כי יקח איש אשה", וכתיב "נתתי כסף השדה קח ממני", ואע"פ שהקיחה נאמרה על

הכסף ולא על קנין השדה, מ"מ שייך ללמוד גזירה (שזה), וקנין איקרי קנין (דכתיב "השדה אשר קנה אברהם", אי נמי "שדות בכסף קנו", וחזין שאתו כסף שממנו לומדים קידושי אשה בכסף נקרא קנין. (תוד"ה וקסף). וחזין שאברהם קנה את השדה בכסף ולא בחזקה או בשטר. (תוד"ה אי נמי). ולא תני האשה ניקחת כלשון הפסוק "כי יקח", מושם שא"א לכתוב בסיפא ולקחת עצמה בב' דרכים. (תוד"ה וכתב).

והא דתני בפרק שני האיש מקדש ולא תני האיש קונה, דפתח בלישנא דאורייתא ומסיים בלישנא דרבנן, ומקדש היינו שאוסר אותה על כל העולם כהקדש, ולשון מקדשת לי, היינו מקודשת ואסורה לכולם בשבילי, אבל בקנין מטלטלין אין נראה שיעיל לשון קידושין, דאינם נאסרים לכל במה שהם מיוחדים לו. (תוד"ה אדסר).

ולא תנא הכא האיש קונה, מושם שדני קונה את עצמה בדידה, ולא שייך לכתוב האיש קונה ומקנה, מפני שבמיתת הבעל אין הבעל מקנה, או כדי שלא נחשוב שיכול לקנותה בעל כרחיה. והא דתני באשה נקנית, ואילו עבד נכתב בלי, אין לזה סיבה מיוחדת, אלא בכל מקום שונה התנא לשון הרהוט לו בפה. (תוס' ב. ד"ה האשה).

אם דרך הוא לשון זכר או לשון נקיבה - דרך משמש

גם בלשון זכר וגם בלשון נקיבה, והדבר משתנה לפי הענין שעליו מדובר, וכדמצינו דכתיב "בדרך אחד יצאו אליך", שכיון דאין דרך אשה לעשות מלחמה והפסוק מדבר על אנשי המלחמה (אבל המלחמה עצמה היא לשון נקיבה. תוד"ה הכא) תני בלשון זכר, וכן הא דתני בשבעה דרכים בודקים את הזב במאכל ומשתה וחולי ומשא וקפיצה ומראה והרהור, שאם ראה מחמת אחד מהם אנוס הוא וטתור, דכתיב "מבשרו" - מאיליו ולא מחמת אונס, תני בלשון זכר (ולא תני דברים, מושם שדרך באכילה או שתיה יתירה לבוא לידי זיבה), שהרי אשה מיטמאה אף באונס דכתיב "כי יזוב זוב דמה". ומאיךך הא דכתיב "והודעת להם את הדרך ילכו בה" תני בלשון נקיבה כיון שהתורה היא לשון נקיבה דאיירי על התורה ולא על לומדיה (תוס' שם), וכן במתני' תני שלש דרכים בלשון נקיבה, מושם דאיירי לגבי האשה. וכתבו התוס' (ד"ה קשו) שמצינו עוד דברים המשמשים בלשון זכר ונקיבה, כגון יד, שמש, מתנה, נר, חמור, והיא דאיכא לשוני מושגנין. אי נמי דוקא היא שהמשנתי שנו לשונם כמו שהתורה שניתה, הגמרא מבארת מהי סיבת השינוי.

אימותי תני דרכים ואימותי תני דברים - הגמ' שואלת

למה לא תני במתני' האשה נקנית בשלש דברים כדרך הגמרא. והגמ' מתרצת שביאה היא לשון דרך דכתיב "דרך גבר בעלמה", וכסף ושטר הם צורך ביאה. או ששייך בקידושין לשון דרך, דדרכו של איש לחזור אחת אשה, משל לאדם שאבדה לו אבידה וכו', ולפי זה הא דתני אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד, ובספי אחרת שוה ללמוד שדרך אתרוג ליגדל על כל מים חיים ולכן מעשרים אותו לפי שעת לקיטתו, ואגב הסיפא תני גם ברישא דרכים. הגמ' שואלת מהא דתנן כיון שבו דרכים שוה לחיה וכו', וכן מהא דתנן זו (אמירת בפני נכתב ובפני נתתם) אחת מן הדרכים ששוו גיטין נשים לשחרורי עבדים, למה לא תני דברים. ומסקנת הגמ' דהיא דאיכא פלוגתא חילוק בדרוכי, בדרך זו הוא דומה לכאן ובדרך זו אינו דומה (כגון מתני' שבהא למעט שחופה איה קונה, ובזב בא למעט אונס אחר, ובגט בא למעט האומר תנו גט או שחרור שחרור בגט ואינו חוזר בשחרור דוכין לאדם שלא בפניו) תני דרכים, ולכן גם לגבי אשה תני דרכים, והיא דליכא פלוגתא

תני דברים, וכדתי רבי אליעזר אומר אתרוג שוה לאילן לכל דבר.

דיני אתרוג - אתרוג שוה לאילן בג' דרכים, והיינו שערלה
ורבעי נוהגים בו כדלעיל, ולענין שביעית הולכים אחר חנטה כאילן ולא אחר לקיטה (ירק) וכתבו התוס' (ד"ה אתרוג) שרש"י לא דק, דלא אולנין בירק אחריו הלקיטה, אלא לפי הזמן שגדלו רוב הגידולים, משא"כ באתרוג ובשאר אילנות פרי שחנט בשביעית נאסר אפי' מה שגדל אח"כ בהתרה, ולירק דומה בדרך אחד, ששנת המעשר שלו (מעשר שני או מעשר עני) נקבעת לפי זמן הלקיטה, מפני שמשקין אותו בכל מים (מים שאובים) כירק, ומדכתיב גורן וקב ילפינו שרק דברים הגדלים ממי הגשמים (רוב מים) אולנין בהו בתר חנטה. רש"י. וכתבו התוס' (ד"ה מה) שלימוד זה הוא אסמכתא, שהרי מעשר ירק דרבנן, אי נמי אם אינו ענין למעשר תנא ענין לשביעית שנוהגת בירקות מדאורייתא, ולפי זה אתרוג שגדל על כל מים אין הולכים בו אחר חנטה אלא לחומרא, והיינו אם חנט בשביעית ונקלט בשמינית, אי נמי כיון שלענין ערלה התורה לא חילקה בין אתרוג לשאר אילנות, אין לחלק גם לענין שביעית, ורק לענין שזה דרבנן תיקנו חכמים שיהיה כירק. והא דלא תני שאתרוג שוה לאילן לענין כלאים, שאינו כלאים בירק, מושם שהתנא שנה רק דברים שתלויים בחנטה ולקיטה. והא דלא תני שאתרוג שוה לירק לענין פאה שאינו חייב בפאה כיון שאין לקיטתו כאחד, דאיכא אילנות טובא שפטורים מפאה, ומהא טעמא לא תנא ששוה לירק לענין ביכורים, שהרי אין ביכורים אלא מז' מינים וא"כ הוא שוה גם לשאר אילנות. עוד כתבו התוס' (ד"ה אתרוג) שמבואר מדברי התנא הזה שרבעי נוהג בשאר אילנות, ולפי זה מה שנחלקו אמוראים אם רבעי נוהג בכל האילנות או רק בכרם, היינו מה סתם מתני', אבל ודאי יש תנא שסובר שרבעי נוהג בכל אילנות. אי נמי אפי' מ"ד כרם רבעי מודה שרבעי נוהג בשאר אילנות מדרבנן. ונ"מ מן הדין זה שאם לכו"ע רבעי נוהג בשאר אילנות מדרבנן, א"כ נוהג אף בחול"ל, אבל אם יש בזה מחלוקת אינו נוהג בחול"ל, שהרי כל המיקל בארץ הלכה כמתו בחול"ל).

ג. דיני כווי - כוי הוא ספק חיה ספק בהמה ולכן יש בו דרכים

שהוא שוה לחיה שדמו טעון כיסוי הדם, ויש בו דרכים שהוא שוה לבהמה שהלבו אסור, ויש בו דרכים שהוא שוה לחיה ולבהמה שהוא טעון שחיטה, ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה שהוא אסור בהרבעה בין עם חיה בין עם בהמה. רש"י. וכתבו התוס' (ד"ה לא) דהיינו כמ"ד שכוי היינו הבא מתיש וצביה, ומספקא ליה אי חוששין לזרע האב, דאי אין חוששין היה מותר בצבי, אבל למ"ד שהוא בריה בפני עצמה, בלאו הכי אסור, דאין מרביעין מין אחד על מין אחר.

קידושי אשה בחופה ובחליפין - הא דתני במתני' האשה

נקנית בשלשה דרכים, באה המשנה למעט שאין אשה נקנית בחופה שאם מסרה אביה לחופה לשם קידושין אינה מקודשת, ולרב הונא הסובר שחופה קונה, בא למעט שאינה נקנית בחליפין קנין סודר, ואף שקנין כסף נלמד משדה עפרון, ושדה נקנה בחליפין דכתיב "וישלוף נעלו" והתם שדה הואי, מ"מ אשה אינה נקנית בחליפין, דחליפין קוניים אף בכלי שיערכו פחות משהו פרוטה, ואשה בפחות משו"פ לא מייקניא נפשה דגנאי הוא לה, ולכן בעל תורת הלפין בקידושין אפי' אם יש בכלי פרוטה, אם נתנו בתורת חליפין, עד שיתנו בלשון קנין או קניה או קידושין. רש"י. אבל התוס' (ד"ה ואשה) ביארו שאין הדבר תלוי בקפידת האשה, אלא הוא אמניא שנקנית בחליפין היא שאם יש בה שוה פרוטה זה קונה כמו כסף, ובשדה עפרון כתיב כסף (ולכן לא היה צד ששטר וחזקה ילמדו משדה עפרון), ומסקנת הגמרא שכיון שכתוב כסף וחליפין מועילים בפחות משהו פרוטה שאינו נחשב כסף, א"כ אינם מועילים מטעם כסף אלא מטעם אחר, ולכן אינם מועילים בקידושין. עוד כתבו התוס' שמהה"א מבואר שחליפין מועילים בעכו"ם, דאל"כ איך אפשר ללמוד חליפין משדה עפרון, אמנם כשעושים הרשאה לעכו"ם אין לכתוב וקנינא מינייה, דאין שליחות וזכיה לעכו"ם, אלא יכתבו וקנה העכו"ם.

ג. גירושין ע"י חליצה - האשה קונה את עצמה בשתי דרכים, למעוטי חליצה, ואין לומדים ק"ו מיבמה (שאינה יוצאה בגט ומ"מ יוצאה בחליצה), דכתיב "ספר כריתות" ספר כורתה ולא דבר אחר.

מקור קידושי כסף שטר וביאה, וזכאות האב מנלן שאשה מתקדשת בכסף, ומנלן שהאב זכאי בביתו בקידושיה - האב זכאי בביתו בקידושיה, בכסף שהכסף שלו, בשטר שהוא מקבל השטר, ובביאה שמוסרה לביאה לשם קידושין בעודה נערה בעל כרחיה. רש"י. והתוס' הביאו מהירושלמי שנתנים שטר לאב לקדש בביאה. דכתיב באמה העבירה היוצאת מרשות האדון בסימני נערות, "יוצאה חנם אין כסף", אין כסף לאדון זה כשיוצאת ממנו, אבל יש כסף לאדון אחר כשיוצאת ממנו, והיינו שטר היוצאת מרשות אב ע"י קידושין.

והמקור דאיירי אף בנערה, שיש לה יד לקבל קידושיה בעצמה, דמשהביאה ב' שערות היא גדולה לענושים ולממון, וי"ל שבנערה אין לאב זכות לקבל קידושיה. רש"י. והתוס' הביאו מהירושלמי שנתנים שטר לאב לקדש מנין שבאופן שהנערה מקבלת קידושיה הכסף הולך לאביה, אבל כשהאב מקבל קידושיה ודאי הכסף הולך אליו, (ובקטנה רק אביה יכול לקבל קידושיה, דכתיב "את ביתי נתתי לאיש הזה", דאף דקרא איירי בנערה, מ"מ הכונה שנתנה לאיש הזה כשהיתה קטנה, ואין ללמוד שבקטנה כסף קידושיה שלו ממה שיכול למכרה, כמו שלומדים מזה שמעשה ידיה שלו, דשאני מעשה ידיה שכשמוכרה מוכר מעשה ידיה, אבל בקידושין לא מצינו זכות לאב, ומה שהאדון יכול ליעדה, היינו בכסף שנמכרה. תוד"ה ואימא). דמסתבר שהכתוב ממעט יציאה מרשות אב כמו

יציאה מרשות אדון, שכמו שביציאה מרשות אדון אין כסף היינו לאדון שיוצאת מרשותו, כך ביציאה מרשות אב יש כסף לאב שמרשותו היא יוצאת. (ור"ח פירש שלומדים דאיירי בנערה, ממנה שיציאה אמה העבירה מהאדון ביומן נעוריה. תוד"ה יציאה), ואף שלא יציאה מרשותו לגמרי למעשי ידיה וירושטה שהרי מיחסרא מסירה לחופה, בהפרת נדרים יציאה מרשותו שאינו מיפר לבדו. ולומדים מהי' דאין כסף (ולא מעצם הפסוק, כי הוא נצרך לומר שיוצאת בימי נערות), כמו שלומדים מהי' של "זורע אין לה" - עיין לה, שגם זרע פסול כגון ממזר (והיינו כשהוא זרע זרעה, דאם הוא בנה גם היא נתחללה בביאת הפסול. תוד"ה זרע) פוסלה מתרומה (ולזרע זרעה א"צ קרא, דבני בנים הרי הם כבנים), והמקור של התנא ללמוד מהי' הוא ממה שלא כתבה תורה "אן כסף" בלא י' כדכתיב "מאן בלעם" בלא י'. והכונה בזה שאין רצון בלעם ללכת.

ואין ללמוד שבנערה כסף קידושיה שלו, מדכתיב "בנעוריה בית אביה" - כל שבח נעורים לאביה. דבהפרת נדרים הוא דכתיב ולגופיה איצטרך. וא"א ללמוד מהפרת נדרים, דממונא מאיסורא לא ילפינו, (ולכן צריך ללמוד מ"זכי ימכור איש את בתו לאמה" שבת מעשי ידיה לאביה, ואין לומדים מנדרים). ואין לומדים ממה שהקנס שלו חמישים דאונס ומפתה, דממונא ופגם שאינם קנס, דשאני בושת ופגם שאביה שייך בהם שיכול למסרה למנוול ומוכה שחין ויהיה לה בושת ופגם, ואנס זה חיסרה ממנו זה שלא יקפצו עליה.

ד. וצריך פסוק גם שקידושי הבת לאביה וגם שמעשי ידיה שלו, מושם שבמעשי ידיה היא טרחה בהם, ומאיךך מיתזנא מאביה ודעתו על מעשה ידיה דשכיחא, אבל קידושיה מעלמא קאתי' ולא היתה דעתו לזונה בשבילם.

מבחיני 'לדעת'

- מבחינים שבועיים על דף היומי / משנה ברורה / חפץ חיים / אהבת הסדר
- ניתן לעשות את המבחינים מיום ו' בבוקר עד יום ב' בלילה:
- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בגדרים פלוס קופת לדעת.

הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, זיכוי 400 ₪ ברשת יפה נוף', 101 זוכים בזיכוי 120 ₪ ברשת יפה נוף'.

סיכומי 'תמצית'

- ניתן להשיג את גיליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה).**
- בנקודות ההפצה
 - מייל 7692282@gmail.com
 - בפקס 0799-414144
- בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תג"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום.**

תמצית

סיכומי גמולא, חלכה ומוסר

7692282@gmail.com

לקצרת

מבתים שבועיים

בדרך חוקית, משתכח, תחת אחריות מסך

0737-289-669

מבחן 187 עקב גטיין ע"ה - פ"א

לדעת חכמה

1. האומר הרי זה גיטך על מנת שהחזירי את הנייר, האם היא מגורשת, והאם היא חייבת להחזיר את הנייר (לפי רוב ב"אורי הגמולא)?

א' אינה מגורשת.

ב' מגורשת, ואינה חייבת להחזיר את הנייר.

ג' מגורשת, וחייבת להחזיר את הנייר.

2. **הנתן גט לעכב של אשתו, באיזה אופן היא מגורשת?**

א' בש"ן.

ב' ביטוי וכפות.

ג' ביטוי וכפות והיא משמורת.

3. **באיזה אופן האשה מגורשת כשריאה בחצר שלה והבעל בגנ שולח זורק גט מהחזן להוציא והגט נשרף בדרך?**

א' כשמצויצות החצר עורפות על מוציאות הגט, ונשרף בדרך נפילה ולא בדרך עילה, וקדמה זריקת הגט לדליקה.
ב' כג"ל, אמנם אם חקוטה לאו כמי שהזנתה בכל אופן אינה מגורשת אא"כ האם היה בחזן ג' שפחים לקרקע החצר.
ג' בכל אופן אינה מגורשת, אא"כ הגט נתן בחצר.

4. **מזויע אשה שהגמישה כגט קורה אסורה לכעלה ולכני שישיאת לזן?**

א' מפני שכל המשהו כמטעו שטענו חכמים בגיטין הולך גמור.
ב' אמא ביאה להכשיר כשאחד מוחזמתים הוא קורב או פסול.
ג' שמא יחשוב שהבעל אמור כולכם חתוננו, ולא כולם חתמנו.

שאלה מדברי הרמב"ם

איזה תאריך פותחים כגט במונוג?
א' ישל אותה מלכות.
ב' לחורבן הכית.
ג' לבריאת העולם.

לפי"ד, ישיאל יעקב ב"ד ישיבת אריות י"ל.

ניתן לעשות את המבטחים:

בטל": 0737-289-669

בעמדות 'נדריים פלוסי' (לדעת)

במייל: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסיכומים והמבתים:

במייל: 7692282@gmail.com

בפקס: 0799-414-144

בנוקודות הפצה להאגה: 0737-289-669 שניהם 4

מערכת המבתים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה

הגולות בכל שבועי:

פרס ראשון על 500 שר במדומי,

פרס שני זכיני 400 שר ב'יפה נוף,

פרס שלישי: 10 זוכים בזיכוי 120 שר ביפה נוף

מבחן ידידת ה'זמ"י

מבחן 186 זאתהןן גטיין ס"ח - ע"ד

לדעת חכמה

1. באיזה אופן סובר ר"ע שבאומר כהני ודגנ גט לאשתי יכולים לומר לאהרנים לכתוב (רש"י)?

א' בשנים.

ב' בשלשה.

ג' אפילו באחד.

2. **שכיב מרע שהבייא, האם יכול לחזור בני ממזונה או מגט?**

א' יכול.

ב' כמרתנה יכול ונגט מחולקת.

ג' מגט יכול ונסמנתה אינו יכול.

3. **על איזה אופן אמרה המשנה שאסור לאשה להתייחד עם הבעל (רש"י)?**

א' בנותן גט מרחים אם מות.

ב' בנותן גט אם מות.

ג' בנותן גט מרחים ולאחר מותה.

4. **המגדל את האשה על מנת שרתנו לן מאתם זון, האם מועילה מחילה (לפי מה שפשט רבי יודנן)?**

א' לא.

ב' כן.

ג' מחילה לא מועילה, אבל אם אמר הייתי כאילו התקבלתי זה מועיל לכלי עלמה.

שאלה מדברי הרמב"ם

באיזה אופן יש מחלוקת אם יש טענת אונס במגטי?
א' באונס דשכית.
ב' באונס דשכית ולא שכית.
ג' באונס דלא שכית.

לפי"ד, ישיאל יעקב ב"ד ישיבת אריות י"ל.

ניתן לעשות את המבטחים:

בטל": 0737-289-669

בעמדות 'נדריים פלוסי' (לדעת)

במייל: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסיכומים והמבתים:

במייל: 7692282@gmail.com

בפקס: 0799-414-144

בנוקודות הפצה להאגה: 0737-289-669 שניהם 4

מערכת המבתים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה

הגולות בכל שבועי:

פרס ראשון על 500 שר במדומי,

פרס שני זכיני 400 שר ב'יפה נוף,

פרס שלישי: 10 זוכים בזיכוי 120 שר ביפה נוף

מבחן 186 זאתהןן גטיין ס"ח - ע"ד

מבחן שבועי בדת ה'זמ"י

1. באיזה צורה השתמשו בתולעת השמיר?

א' לכתוב על אבני האפור.

ב' לחתוך את אבני המקדש.

ג' שתי התשובות נכונות.

2. **מרזוע היז שישים גיבורים מסוכי לפיטתו של שלמה?**

א' מפני שפחד אהוד מבינו אז עכדין ימרדו בו.

ב' מפני שפחד שאהמדיא יחזור.

ג' לאת גבורה וכבוד.

3. **לאיזה תולד לוקחים עקוב עם שבע מנויים?**

א' לחול שבועי.

ב' לים הוב מרחא או מרחפה.

ג' לחולי השניניים.

4. **איזה דבר מועיל לכל הנזק?**

א' ביצים.

ב' פת שחורית.

ג' ציר של דגים.

5. **אלו דברים מייקים לגזן?**

א' אמילה או שתינה כמערמור.

ב' מלח.

ג' הקזת דם מועטת.

מי ששהזן בו רוב שני סנימים האם יכול לרמוי שיכתבו גט לאשתו, והאם אפשר להעיד לאשתו שמת?

א' כן.

ב' לא.

6. **ג' אינו יכול לרמוי שיכתבו גט לאשתו, ומעידים שמת.**

אמר רב הירש שיכול לזכר מתוך חכמה כותבים ונותנים גט לאשתו, באיזה חלק מודכר?

א' מדבר ואינו שומע.

ב' שומע ואינו מדבר.

ג' אינו שומע ואינו מדבר.

באיזה אופן אמר רחנא של המשנה שהולצת ולא מתייבמת?

א' זה גיטך אם מות.

ב' זה גיטך מרחים ולאחר מותה.

ג' זה גיטך מרחים אם מותי מחולל זה, ונתן מחולל זה.

רבי מאיר אמר בעילתה תלויה, רבי יוסי אמר בעילתה ספקי, כמה מחלוקן?

א' לרבי מאיר אינה כביאה אשם תלוני, ולרבי יוסי כביאה אשם תלוני.

ב' לרבי מאיר כביאה אשם תלוני, ולרבי יוסי אינה כביאה אשם תלוני.

ג' האם באתום הימים בעלה זכאי כמיצ'אתה וכמעשה ירידה ובהפדת נדריה.

האומר הרי זה גיטך על מנת שרתני לי מאתים זון, ממהי היא מגורשת?

א' ממהי שתתן.

ב' מרד, ובלבד שתתן.

10.

לפי"ד, ישיאל יעקב ב"ד ישיבת אריות י"ל.

10. **אשה הגשויה לכהן ויצא קול שבעלה גירשה אותה, מה דיניה?**

א' אסורה לבעלה, וכן אסורה להנשא לכהן אחר.

ב' מותרת לבעלה, אבל אסורה להנשא לכהן אחר.

ג' מותרת בין לבעלה בין לכהן אחר.

לפי"ד, ישיאל יעקב ב"ד ישיבת אריות י"ל.

מבחן 187 עקב גטיין ע"ה - פ"א

מבחן שבועי בדת ה'זמ"י

1. איזה לישון פותחים כגט של שכיב מרע, למסקנה?

א' אם לא מתי לא יהא גט, והאם מתי יהא גט.

ב' אם מתי יהא גט, ואם לא מתי לא יהא גט.

ג' אם לא מתי לא יהא גט, ואם מתי יהא גט, ואם לא מתי לא יהא גט.

2. **כיצד מכתבת הגמולא (ע"ו) את דברי הדביירא שאומרת שבגט ע"ע שתשמישי את אבא לפי ר"מ התנאי קיים לפני רכנן התנאי בטל?**

א' אופן, שיהיו לר"מ צריך תנאי כפול ולרמ"ן לא.

ב' מדובר שכתל את התנאי, ולרמ"ן התנאי כשל כיוון שהעכות לא מננה וכרנן שמננה כן גמליאל.

ג' תרי תנאי ואלבא דרבי מאיר.

3. **האומר לאשתנו הרי זה גיטך אם לא באתי כהני י"ב חודש וזמת כהני י"ב חודש, האם חל הגט?**

א' כן.

ב' לא.

ג' מחלוקת.

4. **מתי הבעל יכול לכתוב לאשתו דין ודברים אין לי כנסתיי וכפולותיה?**

א' רק לפני האודוסין.

ב' גם כשהיא ארוסת.

ג' גם כשהיא נשואה.

5. **האם שכיב מרע לרש כשבת?**

א' אסור.

ב' מותר, ובלבד שלא יכתוב.

ג' מותר ע"י הקזאת המקום שבו נמצא הגט.

6. **כאלו דברים מועיל לזיוק קרוב והיו כאילו נתן כרי?**

א' רק בגט.

ב' גם בקודושיין.

ג' בכל דבר.

7. **באיזה אופן האשה מגורשת כשהניח את הגט בהני כלי שלה, והכלי שלה נמצא בהני כלי שלי?**

א' כאשר נתן בהני הכלי שלה.

ב' כשכלכלי שולו אין שוליים מלמטה.

ג' שני התנאים נצורכים.

8. **גט שהבעל התייחד עם האשה אחרי הכתיבה לפני הנתנה, האם הגט כשר לפי בית הלל?**

א' אינה מגורשת, ואם נישאת לא תצא.

ב' אין להזמירש בו, ואם נתגדלשה מותרת להנשא.

ג' מחלוקת.

9. **כיצל שאמר במקום מסוים לכתוב גט, וכתבתי במקום אחר, איזה מקום כותבים כגט?**

א' את המקום שבו אמר לום הבעל לכתוב.

ב' את המקום שהגט נכתב בו.

ג' מה שירצו יעשו.

10.

לפי"ד, ישיאל יעקב ב"ד ישיבת אריות י"ל.

תמצית

סיומו: גמליא, הלכה ומוסר

7692282@gmail.com

מבחני יהדות היזמי

מבחן 189 שופטים גיטין פ"ט - קידושין ו'

לקצרת

מבחנים שבועיים
בדרך חינוך, משותף, תחת אחריות מסוד
0737-289-669

מבחן 188 ראה גיטין פ"ב - פ"ח

מבחן שבועי בדה היזמי

- המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני, באיזה אופן נתקן רכיב אליעזר והכמים אם היא מנוולת?**‏
 - א) בעל מנת שלא תנישאי לפלוני.
 - ב) בממלש הויז פפלוני.
 - ג) מחלוקת.

- על איזה טענה מדהענות כנגד שיטת רכיב אליעזר אין פירכא?**

א) שצריך דבר הכרות בעי רבינו.
ב) שמא תנישא לאחר ואח"כ תעבור על החנאי ויהיז בניה ממזורים.

ג) הריז מצינו בעדייות אסור לזה ומוותרת לזה.

- האומר לאשתו הויז אין את אשתי ולמחר את אשתי, האם היא מנוולת?**

א) לא.
ב) לא.

ג) לרבוז אינה מנוולת ולרכיב אליעזר מנוולת.

- האומר לאשה הרי זה גיטין על מנת שתנישאי לפלוני, מה דינה?**

א) גמט איני מט.
ב) אסורה לכולם, ואם נישאת לא תנא.

ג) אסורה לכולם, ואם נישאת תנא אי"כ נישאה לאתו אדם.

- האם גט בנוסח הרי את בת חוויז או הרי את לעצמך מועיל לגיורשיין?**

א) כן.
ב) הרי את בת חוויז איני מועיל, והרי את לעצמך מועיל.

- כתב לשפתותי הרי את בת חוויז או הרי את לעצמך או הרי את מותרת לכל אדם או אין לי עסק בך, איזה נוסח לא מויעיל?**

א) הכל מועיל.
ב) הרי את מותרת לכל אדם.

ג) הרי את מותרת לכל אדם או הרי את לעצמך.

- שילש גיטין פסולים ואם נישאת הליד כשר, האם הכעל חיוב לגרש?**

א) לא.
ב) אם יש לה בניז לא, ואם אין לה בניז כן.

ג) אם יש לה בניז לא, ואם אין לה בניז מחלוקת.

- גט שהיה בו שורה ריקה לפני חתימת העדים והתם שם עד פסול, מה דינו?**

א) פסול.
ב) כשר.

ג) לא תנישאי, ואם נישאת לא תנא.

- באלו שטרות רכב היה חותם מן הצד?**

א) בכל השטרות וחיז מנוט.
ב) גם בניט.

ג) רק בריסקי (וימוז לריז תורה).

- מה הדין במגט שנועשה בכפיז ע"י נכרי?**

א) פסול, אבל הוא פוסל מן הכהונה.

ב) אפילו ריח הגט אין בו.

ג) אם כפתו כריז פסול ופסול מן הכהונה, ואם שלא כריז אפילו ריח הגט אין בו.

לדעת חכמה

- האם רכיב אליעזר והכמים נחלקו רק בניורשיין, או גם בקידושין ובקיינים (כמקדש או מוכר חוויז מפלוני)?**

א) רק בניורשיין.
ב) גם בקידושין.

ג) גם בקיינים.

- באיזה אופן סוכר רכא שהתנאי קיים לכולי עלמא?**

א) במגרש על מנת שהאשה תאכל בשר חוויז.
ב) במגרש את האשה על מנת שתבעל לאבוי או לאבוי.

ג) בכל אופן התנאי כטל כיווי שהתנה על מה שכתוב בתורה.

- האומר לאשה הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא, או לכהן אם היא גרושה, או לקטן, באיזה אופן חלים הגירושין?**

א) בכל אופן.
ב) רק באבא.

ג) רק באבא ובמוולת.

- האם להלכה גט ושאז שטרות כשרים כעייז מסודר?**

א) כשר.
ב) מחלוקת.

ג) בניט כשר, ובשאז שטרות מחלוקת.

שאלה מדרכי התוס'

המגרש את אשתו ע"כ שלא תנישאי לפלוני ונישאת לאילוי זמות כלא בניז, האם היא או צרותה מתביטמות?

א) כן.

ב) היא לא יצורח בן.

ג) לא היא ולא צרותה.

לל"ג ר"י שיריאל יעקב ב"ר יצחק איוויז ז"ל.

ניתן לעשות את המבחנים:

☎ בטל' : 0737-289-669

☒ בעמדות 'נדרים פלוסי' (לדעת)

✉ במייל: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:

✉ במייל: 7692282@gmail.com

☎ בפקס: 0799-414-144

👉 בנקודות הפצה לוחנו: 0737-289-669 טלחון 4

תערכת המבחנים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שיני בלילה

המלוח בכל שבוע:

פרס ראשון על 500 במזומן,

פרס שני זיכוי 400 שר ב'יפר נוף,

פרס שלישי: 10 זוכים בזיכוי 120 שר ביפר נוף

מבחן שבועי בדה היזמי

- על מי המוכח מורייז דמעוזה?**

א) על המגרש אשתו ראשונה.
ב) על המגרש אשתו, אפילו ביוזג שני.

ג) על המוציא את אשתו מנזום שמוצא בה ערות דבר.

- באיזה דבר אחרנוג שורה לירק?**

א) שאין בו ערלה והכעי.
ב) שאחרנוג שחוטט בשבעיעיז לא נאסר.

ג) ששנת המנישור שלו נקבעת לפי חלקיטה.

- מנין שאין האשה קונה את עצמה בחליצה?**

א) מפני שחליצה אינה מויעילה לחפיקע אלא זיקת ינוז.
ב) דכתיב "ספר כריתות" ספר כריתת ואין דבר אחר כרדתה.

ג) מה ליכחה שכן מויעילה חליצה לאתה מנשוח חמות, משר"כ בניט.

- האם קטנה או נערזת יכולת לקבל קידושין כעצמא?**

א) כן.

ב) לא.

ג) קטנה לא ונערזת כן.

- מה לזכרים מ'יזרע אין לה'?**

א) זרע פסול.

ב) בני בניז.

ג) עובר.

- מה לזכרים מ'הנזנכ כהן וזכרי לא יאכל קודשי'?**

א) גז הנזנכ ונכרי הנזנכר לישראל.

ב) עובר עובר נריצע ועובר עברי היוצא בשיט.

ג) עובר עובר ועובר כנעני.

- מדוע למסכנה לא לזמרים קנין ביאה באשה מייכמה?**

א) אמה עוברת תוכיח שנתקנת בכסף ולא נקינת בכיתו.

ב) מה ליכמה שכן זקוקה וענוברה.

ג) מה ליכמה שכן יוצאה בחליצה.

- מנין שאשה מתקדשת בשטר?**

א) דכתיב ויצאה ודחתה.

ב) קל וחומר מנסחף שאינו מוציא ונמוכס.

ג) מקנין קריעוה.

- מנין למזך רכב הונא (למסכנה) שדוופה קונה?**

א) ק"ו מכסף, שדרי כסף אינו מאכיל בחדונומה ודוופה כן.

ב) ק"ו מכסף, שדרי כסף אינו גומר (אחר כסף) ודוופה כן, ולומרים צד השורה מכסף שטור וביאית.

ג) ממנה שהאב יכול למסור בתו וקטנה לחופה.

- האם לשון הדוופתי מויעיל לקידושין?**

א) כן.

ב) לא.

ג) רק ברהדה'ה מויעיל.

קידושין ו' - גיטין פ"ט - קידושין ו'

- מדוע אי"א ללמוד שבנערה כסח קידושיה לאביה מבושלת ופגם?**

א) מפני שא"א ללמוד מנוזן מוקנ.

ב) שאני בושלת ופגם שאביה יכיל למוסרה למוכה שדון.

ג) שני כותבים הבאים כאחד אין מלמדים.

- מתיכן לזמרים קידושי כסח באשה (נמרא ורשי'?)**

א) קידה קידה משדה עפרוין.

ב) יוצאה חייזם אין כסח.

ג) מחלוקת.

- המגרש אשה כהנאי שלא תלך לבית אביה לי זום, מתי היא מנוולת (רשי'?)**

א) מיר.

ב) לאחר לי זום.

ג) אינה מנוולת.

- המקדש כהנאת מלוח מקודשת ואסור משום הערות ליכתי, מה הכונה הונאת מלוח (לפ' רשי'?)**

א) שקידש אותה כמה שקנין ליריבת.

ב) שהוסר'ה לה על זנון החלואה.

ג) שבעיעת החלואה אמר לה התקדשי לי בחלואה זו.

שאלה מדרכי התוס'

מדוע לא לזמרים שאשה מתגדשת בכתיא מדכרלכ' ויצאה ודחתה'?

א) כיון שהיא מגרש אותה כדי להתגרותו מנמנה.

ב) מפני שדדך לגרשה מפני שמוצא בה ערות דבר, ואת צריך להתגדק ממנה.

ג) שזיזי התשופות נכונות.

לל"ג ר"י שיריאל יעקב ב"ר יצחק איוויז ז"ל.

ניתן לעשות את המבחנים:

☎ בטל' : 0737-289-669

☒ בעמדות 'נדרים פלוסי' (לדעת)

✉ במייל: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:

✉ במייל: 7692282@gmail.com

☎ בפקס: 0799-414-144

👉 בנקודות הפצה לוחנו: 0737-289-669 טלחון 4

תערכת המבחנים פתוחה מיום שישי בבוקר עד יום שיני בלילה

המלוח בכל שבוע:

פרס ראשון על 500 במזומן,

פרס שני זיכוי 400 שר ב'יפר נוף,

פרס שלישי: 10 זוכים בזיכוי 120 שר ביפר נוף

לל"ג ר"י שיריאל יעקב ב"ר יצחק איוויז ז"ל.

לל"ג ר"י שיריאל יעקב ב"ר יצחק איוויז ז"ל.